

СТРАТЕГІЯ 2021

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

**«Інформаційні технології в державному
управлінні»
Ініціативи Президента України**

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнарьова, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525–54–70
E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2021

Передрук за погодженням

«Інформаційні технології в державному управлінні» (Ініціативи Президента України)

Випуск 07 (93)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 31 липня 2021 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	7
Регіональні ініціативи.....	28
Експертний погляд.....	31
Блоги та соціальні мережі	49
Зарубіжний досвід.....	55
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	69

Анонс

13-19 серпня 2021 р. (м. Одеса)

Форум «ЦИФРОВА РЕАЛЬНІСТЬ».

Учасники форуму зможуть взяти участь **в наступних заходах:**

- Міжнародна науково-технічна конференція «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ (ISIT2021)»
- Міжнародна науково-практична конференція «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»
- Міжнародна науково-технічна конференція «ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ (ICT-2021)»
- Зустрічі із провідними ІТ-компаніями та представниками ІТ-галузі України, воркшопи із наукових та практичних питань за заявленими напрямками

ВАЖЛИВІ ДАТИ

1. Реєстрація / подача заяв на участьдо 30.06.2021
2. Подача матеріалів на конференціїдо 15.07.2021
3. Рецензування матеріалів.....до 30.07.2021
4. Подання виправлених матеріалівдо 10.08.2021
5. Оплата оргвнесків та підтвердження участідо 20.08.2021

Робочі мови: українська, російська, англійська

До початку роботи форуму планується видання електронних збірників наукових праць конференцій із присвоєнням ISBN та DOI Під час проведення форуму планується: – проведення тематичних семінарів та круглих столів; – зустрічі з представниками ІТ-галузі, – воркшопи із наукових та практичних питань – культурно-розважальні заходи, екскурсії мальовничими місцями Одеси

За результатами форуму планується:

- розміщення рекомендованих науковим комітетом форуму англійських статей на платформі CEUR, які будуть проіндексовані у БД Scopus (за кожною конференцією окремо);
- кращі роботи будуть рекомендовані до видання у фахових виданнях України та ОЕСР;
- видання колективної монографії англійською мовою з розширеними матеріалами статті у зарубіжному виданні, з присвоєнням ISBN та DOI.

Передбачено можливість доповідей у дистанційному форматі. Передбачено централізоване поселення учасників форуму на базах відпочинку в районі 13 ст. Великого Фонтану у курортній зоні м. Одеса.

ФІНАНСОВІ УМОВИ

За кожен доповідь учасника після позитивної рецензії необхідно перерахувати оргвнесок у розмірі 350 грн. (у разі очної участі), або 200 грн.

(у разі дистанційної участі). Розмір внеску для закордонних учасників становить 20 євро.

Реквізити рахунку для оплати оргвнеску буде вказано після позитивної рецензії. Оплата за проживання та харчування здійснюється самостійно.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

При оформленні матеріалів доповідей необхідно застосовувати шаблон, який розміщено за посиланням: http://drforum.science/wp-content/uploads/2021/06/DRForum2021_Templates.zip Якщо автори подають матеріали не англійською мовою, з метою індексування матеріалів в наукометричних базах необхідно здублювати наступні відомості: назву статті, дані про авторів, дані про установу англійською мовою. Також необхідно подати розширений «Abstract» обсягом до 1600 знаків та «Keywords» англійською мовою. Обсяг статті має бути не менше 2 повних сторінок. Для розміщення матеріалів статей у CEUR – обсяг не менше 5 повних сторінок англійською мовою. Остання сторінка повинна бути заповненою не менш ніж на 80 %. Матеріали підлягають рецензуванню (https://it.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/inf_letter_1_ukr_2021_drf.pdf).

16-29 серпня 2021 р. (Франкфурт, Німеччина)

Літня школа Viadrinicum 2021. Transsectoral DigitalLab: (Dis-)Assembling the (Post-) Digital Social.

Viadrinicum – щорічна літня школа, присвячена країнам Східного партнерства та країн Центральної та Східної Європи. У 2021 році вона відбудеться у форматі цифрової лабораторії, спрямованої на дослідження соціальних та політичних аспектів дигіталізації.

Summer School Viadrinicum 2021.

Transsectoral DigitalLab:(Dis-)Assembling the (Post-)Digital Social
Frankfurt (Oder)/Online, 16-29 August 2021

Viadrinicum is an annual summer school devoted to the countries of the Eastern Partnership, and the larger context of Central and Eastern Europe. This year's edition is designed as a transsectoral DigitalLab, aiming to explore social and political dimensions of digital transformation from multiple theoretical and methodological perspectives. With the help of academic seminars, the school will allow its participants to critically engage with the notions of the digital self and the (post-)digital social, datafication and algorithmisation of life, as well as digital infrastructures and smart technologies.

Among others, the programme includes the following contributions:

- Dr. Evgeny Morozov, Smart City for All: (Re-)Politicizing the Right to the Digital City (tbc)
- Dr. Geert Lovink (Amsterdam), Concepts of Critical Internet Culture
- Prof. Dr. Jan-Hendrik Passoth (Frankfurt/Oder), Public Value Tech? Platforms, Digital Infrastructure and Public Services

- Prof. Dr. Ulrike Klinger (Frankfurt/Oder), Protests, Platforms and the Digital Public Sphere
- Prof. Dr. Jürgen Neyer & Dr. Susann Worschech (Frankfurt/Oder), Local Democracy in Smart Cities
- Case studies of several activist and artistic initiatives from Eastern and Central Europe

Parallel to that, the school also features three Lab.Workshops (Art.Lab, Doc.Lab, Research.Lab), where the participants will be able to enhance practical and methodological skills, by means of developing their own small (team) projects under the close guidance of facilitators from the respective fields. The results will be presented in a public exhibition in cooperation with the Brandenburg State Museum for Modern Art (BLMK).

Besides that, there will be round tables with researchers from the Center for East European and International Studies (ZOiS, Berlin), artistic contributions, an online film screening and an Open Space session, where participants will have a chance to discuss their own scientific or cultural projects with others.

Depending on the epidemiological situation, the school will take place in a hybrid format or entirely online.

Participants of the school will be able to receive a scholarship (up to 200 €) that can be used to cover transportation expenses, in case a visit to Frankfurt (Oder) is possible, or other expenditures related to their project work during the school.

Applications are welcome from anyone meeting the following requirements:

- You are a student, a PhD candidate, an NGO activist or an artist up to 35 y/o, from any country of the world;
- You have a genuine interest in transsectoral and interdisciplinary approaches to the topics of digitalisation;
- Your knowledge of English is sufficient to take an active part in the discussions.

Application form is to be filled out here: <https://t1p.de/iorb>

Deadline: 31 May 2021.

Preliminary programme and more details can be found at www.viadrinicum.blog (<https://gurt.org.ua/news/trainings/68737>).

Офіційна інформація

Мінцифра, Мінрегіон і міжнародні партнери створюють будівельні онлайн-послуги, які допомагають боротися з корупцією. Впровадження онлайн-сервісів у сфері будівництва дозволяє зменшити хабарництво на 734 млн грн на рік. З 1 серпня в е-системі у сфері будівництва з'являться три оновлення. Вони стосуватимуться проектної документації, присвоєння та зміни адрес об'єктів будівництва й технічної інвентаризації.

Перед оновленням функціонала будуть проведені онлайн-навчання та оновлені інструкції користувачів.

Серед оновлень:

Обов'язкове завантаження в ЄДЕССБ проектної документації. Для об'єктів СС2/СС3 для отримання дозволу на початок будівельних робіт обов'язковим є подання проектної документації в повному обсязі, а для СС1 – зазначення номера проектної документації в повідомленнях та деклараціях. Відтепер потрібно буде вносити відомості про координати об'єктів будівництва, їх висотність, розрахунок класу наслідків тощо. Це дозволить уникнути ситуацій, коли відбувались підміни в проектній документації. Наприклад, коли незаконно збільшилась кількість поверхів чи розміри будівництва.

Обов'язкове внесення даних про проведену технічну інвентаризацію об'єктів. Відтепер ДАБІ, держреєстратори та нотаріуси можуть отримати довідку про технічну інвентаризацію нерухомості, перш ніж реєструвати її. Це унеможливить використання підробних техпаспортів, якщо в забудовника є мета легалізувати будівлю з порушеннями. Дані можуть вносити лише особи, які мають професійну атестацію та сертифікат кваліфікації на право виконання технічної інвентаризації. Ця можливість доступна в особистому кабінеті атестованих осіб в е-системі будівництва. Якщо доступу до кабінету нема, необхідно пройти верифікацію.

Присвоєння, зміна, коригування, анулювання адреси об'єкта будівництва та об'єкта нерухомого майна буде відбуватись через ЄДЕССБ. Реєстратори речових прав зможуть отримувати відомості про присвоєння адреси з електронної системи у сфері будівництва. Це зменшить кількість контактів людей з чиновниками та зробить систему прозорішою. Також буде можливість відстежувати всі зміни об'єкта.

Єдина державна електронна система у сфері будівництва розроблена Міністерством розвитку громад і територій у співпраці з Міністерством цифрової трансформації за підтримки проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» (***Які оновлення чекають електронні будівельні послуги у серпні? // <https://thedigital.gov.ua/news/yaki-onovlennya-chekayut-elektronni-budivelni-poslugi-u-serpni>. – 2021. – 30.07***).

Мінцифра працює над тим, щоб кожен отримав доступ до якісних державних сервісів незалежно від того, де мешкає, – в місті-мільйоннику чи маленькій територіальній громаді. Ми ліквідуємо папірці та черги й створюємо комфортний простір для отримання державних послуг у кожному куточку України.

За перші півроку 2021 року під'єднання мережі ЦНАПів до інформаційної системи збільшилося на 320 % і становить 1290 ЦНАПів та Дія Центрів. Близько 600 Центрів під'єднані до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади. 858 точок доступу до адмінпослуг працюють із порталом Дія.

Завдяки цьому адміністратори працюють швидко та прозоро, а Україна наближається до режиму без паперів. Про це заявила **заступниця Міністра цифрової трансформації Людмила Рабчинська** під час сесії Всеукраїнського форуму «Україна 30» на тему: «Цифровізація та рушійна сила розвитку громад.ЦНАП».

До 2024 року мережа ЦНАПів зросте до 3,5 тис. точок доступу. Ми змінюємо сферу надання адміністративних послуг не лише кількісно, а і якісно. Саме для цього впроваджуємо цифрові інструменти, що дозволяють менше часу витратити на рутинну роботу, а більше – на якісне обслуговування відвідувачів.

Дія Центри обладнані цифровими інструментами:

- електронний документообіг;
- система електронної взаємодії;
- «Малятко та інші послуги на порталі Дія»;
- система моніторингу якості порталу Дія»;
- Гід з державних послуг та реєстр адміністративних послуг;
- онлайн-запис до Центру і карта на Платформі Дія Центрів (з вересня 2021 року) *(Автоматизація ЦНАПів: кількість Центрів, під'єднаних до інформаційної системи, зростає на 320 % // <https://thedigital.gov.ua/news/avtomatizatsiya-tsnapiv-kilkist-tsentriv-pidednanikh-do-informatsiynoi-sistemi-zrosla-na-320>. – 2021. – 28.07).*

Мінцифра та МОН цього року реалізують ініціативу «Ноутбук кожному вчителю». В її межах 60 тисяч вчителів будуть забезпечені ноутбуками. З держбюджету виділили 980 млн гривень на закупівлю техніки.

Про це в колонці для УП.Життя пише **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров.**

Махінацій на держзакупівлях техніки у сфері освіти вистачає. Наприклад, створення особливих вимог до комп'ютерів, які може виконати лише один постачальник техніки, або прописування певних програм у технічну документацію (е-підручників чи систем управління навчанням). Це

дозволяє максимально збільшити вартість комп'ютерів, що також усуває конкурентів під час торгів.

Ноутбуки мають бути сучасними, з камерою, ефективним процесором та можливістю під'єднатися до мережі за допомогою кабелю або Wi-Fi. Щоб уникнути закупівлі неякісної техніки та монополій, МОН прописав чіткі вимоги до комп'ютерів та тендерів, що допоможе уникнути значних корупційних ризиків. Також надані спільні рекомендації до тендерних вимог, де, зокрема, встановлена очікувана вартість – 20 тис. грн. Ціна прорахована відповідно до наказу Мінекономіки № 275.

«Різні цільові субвенції з держбюджету виділяються щороку, однак часто громади не використовують їх повною мірою. Наприклад, деякі з них використані лише наполовину. Інші – ще менше. Важливо, що якщо області не витратять субвенцію цього року, то вона не залишиться в них у бюджеті на наступний рік і вони не зможуть використати її на щось інше», – зазначив Федоров.

Щоб унеможливити корупцію та зробити процес закупівель максимально прозорим, команда Мінцифри створила публічний дашборд. Це інтерактивна мапа України, де кожен може контролювати, як ОДА використовують надану можливість та за яку ціну придбають техніку.

Комп'ютери закуплять усі 24 області та м. Київ. Ноутбуки будуть розподілені відповідно до кількості школярів в області. У квітні Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, в якій затверджені порядок і умови розподілу субвенції. Оголошення тендерів та їх проведення відбудеться впродовж липня-серпня, а вже до кінця року ноутбуки мають бути у вчителів (*«Ноутбук кожному вчителю»: Мінцифра та МОН створили дашборд проєкту, де кожен зможе відстежувати прозорість тендерів // <https://thedigital.gov.ua/news/noutbuk-kozhnomu-vchitelyu-mintsifra-ta-mon-stvorili-dashbord-proektu-de-kozhen-zmozhe-vidstezhuvati-prozorist-tenderiv>. – 2021. – 22.07).*

Мінцифра розробила зміни в Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». На минулому засіданні Уряд підтримав законопроект та направив його на розгляд у Верховну Раду України.

Ми активно працюємо над тим, щоб надати українцям доступ до якісного та швидкісного інтернету – як оптичного, так і мобільного. Для цього необхідно розгортати мережу мобільного зв'язку по всій Україні та дати можливість операторам швидко та ефективно розбудовувати покриття.

Щоб надати доступ до 4G максимальній кількості українців, необхідно побудувати достатню кількість базових станцій. Однак мобільні оператори стикаються зі складнощами та затримками у процесі оформлення земельних ділянок.

Зазвичай будівництво базової станції займає 2-4 місяці. Проте зараз цей процес іноді розтягнутий у часі майже на півтора року. Причина – тривалий

процес виділення землі під станцію місцевою владою, а саме необхідність вносити кожну станцію в детальний план території певної громади.

Завдяки змінам у законі мобільні оператори зможуть дійсно швидше покривати населені пункти якісним зв'язком без додаткової бюрократії та зменшувати цифровий розрив між селами та мегаполісами (*Уряд ухвалив зміни до законопроекту, які полегшать розбудову мережі 4G в Україні // <https://thedigital.gov.ua/news/uryad-ukhvaliv-zmini-do-zakonoproektu-yaki-polegshat-rozbudovu-merezhi-4g-v-ukraini>. – 2021. – 21.07).*

Громадська організація Платформа прав людини продовжує інформувати суспільство про стан дотримання цифрових прав в Україні.

Як показує аналіз в Україні стрімко зростає кількість блокувань веб-сайтів:

Через блокування веб-ресурсів в позасудовому порядку наразі заблоковано 633 веб-ресурси.

Блокування веб-ресурсів в судовому порядку, незважаючи на відсутність такого засобу забезпечення кримінального провадження в КПК України, в звітному періоді обмежено доступ до 342 веб-сайтів.

МОНІТОРИНГ

ПЛАТФОРМА ПРАВ ЛЮДИНИ

ABA AMERICAN BAR ASSOCIATION
Rule of Law Initiative

ПОРУШЕНЬ ЦИФРОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

за червень 2021

ВСЬОГО ЗАФІКСОВАНО 22 ПОРУШЕННЯ, З ЯКИХ:

7 ПОРУШЕНЬ **ЗАГАЛЬНОГО** ХАРАКТЕРУ
У ВИГЛЯДІ ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ ТА
БЛОКУВАННЯ ПОНАД 975 ВЕБ-САЙТІВ

15 ПОРУШЕНЬ **ІНДИВІДУАЛЬНОГО** ХАРАКТЕРУ,
У ВИГЛЯДІ ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ВИРАЖЕННЯ
ПОГЛЯДІВ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ТАКОЖ ВИЯВЛЕНО 7 ФАКТІВ ПОТЕНЦІЙНИХ ПОРУШЕНЬ
ЦИФРОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ**

Всього в червні експертами організації зафіксовано 22 порушення цифрових прав, а саме:

7 (сім) фактів порушення цифрових прав загального характеру у вигляді обмеження доступу до Інтернету, які стосуються блокування понад 975 веб-ресурсів;

15 (п'ятнадцять) порушень цифрових прав індивідуального характеру, які стосуються порушення права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі.

Виявлено також 7 (сім) потенційних порушень цифрових прав.

В чому саме полягають зазначені порушення цифрових прав читайте в [розгорнутому звіті](#) за червень, який вже опубліковано на сайті ППЛ (*Результати моніторингу порушень цифрових прав в Україні за червень 2021 року // <https://www.prostir.ua/?news=rezultaty-monitorynhu-porushen-tsyfrovyh-prav-v-ukrajini-za-cherven-2021-roku>. – 2021. – 20.07*).

В Україні на сьогодні понад 350 державних реєстрів, на утримання яких витрачаються сотні мільйонів гривень на рік. Мінцифра та представники проєкту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» проаналізували поточний стан державних реєстрів. У дослідженні оцінили ефективність роботи реєстрів та найбільш поширені корупційні ризики.

Загалом проаналізовані 10 реєстрів, які найчастіше використовуються для надання послуг громадянам та бізнесу, серед яких – Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР), Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (ДРРП), Державний реєстр актів цивільного стану (ДРАЦС), Державний земельний кадастр (ДЗК), Єдиний державний демографічний реєстр тощо.

«Якісні дані в державних реєстрах – фундамент ефективної роботи держави. Вони дозволяють надавати зручні, прозорі та доступні сервіси для українців. Скоро Верховна Рада розгляне у другому читанні законопроект № 2110 про електронні реєстри. Він дозволить позбавитись проблеми дублювання інформації, зекономити держбюджет, а люди зможуть отримувати оперативний доступ до актуальної інформації про себе, яка є в держави. Це буде ще один крок до режиму paperless, адже держава не вимагатиме в людини інформацію, яка вже є в реєстрах», – зазначив **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров**.

У дослідженні проаналізували корупційні ризики в роботі реєстрів. Зокрема, виділили:

Незахищений доступ до реєстрів. У деякі реєстри все ще можна потрапити через звичайні логін та пароль, що створює ризики неавторизованого доступу до даних у реєстрі. До найчастіших випадків незаконного доступу також належить викрадення КЕП. Цей момент виправили за допомогою двофакторної авторизації під час входу, яка значно ускладнила незаконний доступ до реєстру.

Недосконале законодавство. Розповсюдженим явищем є реєстрація транспортних засобів за допомогою підроблених довіреностей або договорів комісії. Нотаріальне посвідчення могло б розв'язати цю проблему.

Відсутність взаємодії між реєстрами. Один із прикладів – виплати «мертвим душам». Однак відтепер перевірку даних про померлих осіб автоматизовано. Ця взаємодія дозволяє оперативно інформувати Пенсійний фонд із боку Міністерства юстиції про факт смерті громадянина. Це, зокрема, дозволяє своєчасно надавати соціальну допомогу на поховання померлої особи та припиняти виплату пенсії.

Проведений аналіз і виявлені ризики ляжуть в основу подальшої роботи команди Мінцифри щодо покращення якості держреєстрів та ефективності управлінських рішень. Серед **основних рекомендацій**:

Ухвалення проєкту Закону № 2110 «Про публічні електронні реєстри», що дозволить стандартизувати реєстри.

Використовувати єдиний унікальний номер запису (УНЗР) в усіх реєстрах, що містять дані про особу.

Прибрати поле «Інше» і визначити чіткий перелік полів для кожного реєстру, оскільки саме з цим полем відбувається найбільше маніпуляцій під час реєстрації.

Щоб зменшити ризики незаконних реєстрацій, потрібно додати подвійну перевірку. Вона визначить, чи є дії реєстратора законними. Реєстратор для перевірки має визначатися автоматизовано.

Переглянути ролі користувачів реєстру, чітко розмежувати їх відповідно до виконуваних функцій та необхідних повноважень.

Додати можливість перегляду власних даних із детальною історією перегляду, що дозволяє громадянам контролювати власні дані та (в разі незаконного використання) швидко повідомляти у відповідні органи.

«Державні реєстри є основою для надання державних послуг для громадян та бізнесу. Необхідно максимально усунути корупційні ризики, що існують. Удосконалити законодавство, бізнес-процеси, технічну захищеність реєстрів, моніторинг ризикованих реєстрацій. Понад 350 реєстрів перебувають у власності десятків різних державних органів влади, тому важливо, щоб процес реформування відбувався цілісно для всіх реєстрів. Ми вітаємо рішення Мінцифри, яке визначило цю сферу однією з пріоритетних. Віримо, що проведений аналіз та надані рекомендації дозволять уже незабаром відчувати ґрунтовні покращення у сфері держреєстрів», – зазначив **заступник керівника проєкту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» Данило Молчанов.**

Звіт «Аналіз поточного стану державних електронних реєстрів та оцінка потенційних корупційних ризиків» підготовлений на замовлення Міністерства цифрової трансформації в межах проєкту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

Ознайомитися зі звітом можна за посиланням: https://tapas.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Zvit_Analiz-potochnogo-stanu-reestriv-UA.pdf **(В**

Україні оцінили стан державних реєстрів і найбільш поширені корупційні зловживання з ними // <https://thedigital.gov.ua/news/v-ukraini-otsinili-standardzhavnikh-reestriv-i-naubilsh-poshireni-koruptsiyni-zlovzhivannya-z-nimi>. – 2021. – 19.07).

15 липня, у Лондоні Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров та Директор з цифрових трансформацій у державному секторі Amazon Web Services (AWS) Ліам Максвелл підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо прискорення цифрової трансформації та впроваджень інновацій в Україні.

Меморандум передбачає співпрацю Мінцифри та AWS з таких напрямів:

а) Розвиток навичок роботи з хмарними технологіями з метою впровадження програм навчання і сертифікації, що базується на хмарних рішеннях.

У межах програми українські навчальні заклади зможуть приєднатися до AWS Academy, що надає студентам, викладачам та навчальним закладам ресурси для прискорення навчання хмарних технологій. Програма передбачає безкоштовні сервіси, які доступні необмеженій кількості студентів і викладачів.

б) Підтримка у впровадженні стратегії Міністерства з розвитку ІТ-інфраструктури та поширенні хмарних технологій. Зокрема, за рахунок розвитку малого середнього бізнесу та стартапів, які використовують хмарні рішення

Програми, як AWS Activate, пропонують безкоштовні інструменти для розвитку бізнесу, надають ресурси на використання хмарних сервісів AWS, навчальні програми та консультації експертів. Вони вже допомогли українським стартапам, наприклад, Reply, де з моменту запуску провели понад 10 мільйонів уроків для студентів.

в) Співпраця з питань модернізації ІТ-систем та політики Міністерства у сфері хмарних технологій.

«Початок співпраці Мінцифри з Amazon (AWS) – це позитивний сигнал іншим великим міжнародним компаніям та брендам про те, що в Україну можна і потрібно заходити. Саме для цього ми цифровізуємо країну та створюємо сприятливі умови для розвитку ІТ, технологічних компаній та стартапів. Наша команда робить все для того, щоб Україна асоціювалася у світі з цифровим проривом. Розвиток хмарних технологій в Україні – пріоритет зараз. Особливо для державних органів влади. Це дозволить знизити ризики корупції на закупівлях обладнання, суттєво зменшити витрати з бюджету та пришвидшити впровадження інновацій у державі», – сказав **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров.**

«Протягом багатьох років Amazon (AWS) мав сильну, віддану і зростаючу спільноту клієнтів в Україні. Ми вітаємо підписання цього Меморандуму про взаєморозуміння з українським Урядом і сподіваємося на спільну роботу в напрямі цифрового розвитку держави», – **Ліам Максвелл, Директор з цифрових трансформацій у державному секторі, Amazon Web Services в Європі (Мінцифра та Amazon (AWS) співпрацюватимуть для прискорення розвитку хмарних технологій в Україні // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-amazon-aws-spivpratsyuvatimut-dlya-priskorennya-rozvitku-khmarnikh-tekhnologiy-v-ukraini>. – 2021. – 16.07).**

Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров зустрівся з представниками британської урядової агенції – Державної цифрової служби Сполученого Королівства. На зустрічі в Лондоні обговорили можливості співпраці у сфері електронного урядування, а також щодо обміну досвідом із питань роботи урядових цифрових порталів – Дія та GOV.UK.

«Ми активно слідкуємо за інноваційними проектами у світі та готові ділитись власним досвідом. Україна – молода держава з великими амбіціями та енергією на їх втілення. Вже сьогодні ми працюємо над послугами, які змінять нашу країну. Цифровізація – інструмент, який допоможе це зробити», – розповів Михайло Федоров під час зустрічі.

У квітні 2021 року Мінцифра уклала Меморандум про взаєморозуміння з Державною цифровою службою Сполученого Королівства у сфері цифрового уряду. Обидві сторони домовилися обмінюватися інформацією та досвідом, щоб сприяти подальшому розвитку цифрового уряду, а також підтримувати відкритість та прозорість, створюючи державні послуги та інструменти, орієнтовані на користувачів.

Під час зустрічі Михайло Федоров поділився досвідом цифровізації в Україні. Зокрема, розповів про те, що Мінцифра створила бренд цифрової держави – Дію. Також запущений мобільний застосунок, в якому доступні цифрові документи та послуги, портал державних послуг. На сьогодні вже понад 10 мільйонів людей користуються порталом та застосунком Дія, а це кожен четвертий громадянин. Крім цього, Михайло Федоров зауважив, що Україна – перша країна у світі з цифровими паспортами та четверта в Європі – з цифровими водійськими посвідченнями.

Також серед проєктів Мінцифри – національна платформа цифрової грамотності Дія.Цифрова освіта, платформа для підприємців Дія.Бізнес та проєкт Дія City.

Представники Державної цифрової служби Сполученого Королівства поділилися досвідом щодо розвитку онлайн держпослуг на урядовому порталі **GOV.UK**. Агенція працює, зокрема, над створенням персоналізованих та зрозумілих онлайн-послуг та інформації для користувачів через облікові записи GOV.UK, а також будує та підтримує цифрові інструменти для громадян та сприяє цифровій трансформації

Великої Британії (*Успішні кейси цифровізації країн: Михайло Федоров зустрівся з представниками Державної цифрової служби Сполученого Королівства // <https://thedigital.gov.ua/news/uspishni-keysy-tsifrovizatsii-krain-mikhaylo-fedorov-zustrivsvya-z-predstavnikami-derzhavnoi-tsifrovoi-sluzhbi-spoluchenogo-korolivstva>. – 2021. – 15.07).*

Команда Мінцифри працює над тим, щоб українці та держапарат спілкувалися однією мовою – комфорту, зручності та якісного сервісу. Сьогодні був зроблений ще один великий крок до цієї мети. Верховна Рада ухвалила відповідний законопроект № 5495 про режим «без паперів» у цілому. За – 238 депутатів.

«Режим «без паперів» допоможе значно прискорити процес цифровізації України. Якщо раніше ми могли оцифрувати до 15 послуг за пів року, то тепер їх кількість збільшиться до декількох десятків. Ми створимо цифрову державу, в центрі якої – людина», – заявив **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров.**

Щоб ефективно впровадити цей законопроект, команда Мінцифри працює ***в 4-х основних напрямках:***

Цифрове законодавство. Для переведення будь-якого держсервісу в онлайн треба внести значні зміни в документи. Для цього ми розробили перші необхідні законопроекти – про електронні публічні послуги, державні реєстри, хмарні сервіси в держсекторі та законопроект про зміну місця реєстрації онлайн.

Цифрові документи. З 23 серпня цифровий паспорт у Дії прийматимуть в усіх установах України. Зараз у Дії доступні вже 9 документів. Ціль Мінцифри – оцифрувати всі важливі для українців документи, щоб вони завжди були під рукою у смартфоні в необхідний момент.

Електронний документообіг. Щоб цифрові документи належним чином працювали, потрібна надійна система електронного документообігу. Вона має відповідати ЄС ASIC та єдиному стандарту для бізнесу та влади. Підписати заяву на навчання дитини в школі або на відпустку, укласти договір між бізнес-партнерами – усе можна буде зробити на одному порталі за допомогою Дія.Підпису.

Е-послуги для всіх життєвих ситуацій. Ми вже оцифрували понад 70 онлайн-послуг для українців, які доступні на порталі Дія. Серед них – реєстрація бізнесу, оформлення допомоги з безробіття тощо. З режимом «без паперу» перелік держпослуг суттєво збільшиться.

Завдяки ухваленню законопроекту населення та бізнес зможуть швидко отримувати публічні послуги онлайн. Для надання послуг використовуватимуть електронну ідентифікацію фізичної особи. Держоргани не зможуть вимагати від людини інформацію, яка вже є про неї в реєстрах. Наприклад, РАЦС не може вимагати у вас свідоцтво про шлюб, тому що ці дані наявні в Державному реєстрі актів цивільного стану громадян.

Також Мінцифра працює над автоматизацією послуг. Це виключить людський фактор із процесу ухвалення рішень. Державні сервіси стануть прозорими та без корупції. Крім цього, поступово більшість послуг стануть комплексними – як, наприклад, сервіс «Малюшко», де ми об'єднали всі необхідні послуги для реєстрації дитини. Тепер їх можна отримати за 1-ю заявою.

Зараз ми працюємо над переведенням цілого пакету сервісів в онлайн, які також будуть доступні в Дії. До 2024 року Мінцифра планує оцифрувати 100 % послуг.

Мінцифра вдячна донорам та партнерам, які допомогли в розробці проекту та технічній реалізації послуги, – Комітету ВРУ з питань цифрової трансформації, програмі EGAP, що реалізується Фондом Східна Європа та фінансується Швейцарією, та Офісу ефективного регулювання (Better Regulation Delivery Office) (*Прискорюємо цифровізацію: законопроект про режим «без паперів» прийнято в цілому // <https://thedigital.gov.ua/news/priskoryuemo-tsifrovizatsiyu-zakonoproekt-pro-rezhim-bez-paperiv-priynyato-v-tsilomu>. – 2021. – 15.07).*

Зміна місця реєстрації – одна з найпопулярніших та найскладніших в отриманні держпослуг. Кожен третій українець живе не за місцем реєстрації, а більше мільйона людей живуть без реєстрації взагалі. Щоб повідомити державу, де ви живете зараз, необхідно відстояти кілька черг та зібрати чимало паперових документів.

Мінцифра вже декілька місяців працює над втіленням зміни місця реєстрації онлайн. Цього року ми розробили експериментальний проект разом із МВС та представили його на Diia Summit. А сьогодні Верховна Рада проголосувала за законопроект про реєстрацію місця проживання онлайн прийнято у першому читанні. За – 251 депутат.

Складність у зміні місця реєстрації – у відсутності взаємодії з центральною базою даних реєстрів, які велися в різних форматах – від журналів до файлів в Excel – та не були пов'язані між собою. Тому отримання фінального результату значно розтягувалося в часі.

«Українці стали заручниками абсолютно парадоксальної ситуації, коли держава вимагає в тебе документ, яким сама ж і володіє. Це дуже ускладнює отримання послуги. Тому ми розробили спеціальний модуль на базі Демографічного реєстру, який об'єднає всі дані про зареєстроване місце проживання громадян в Україні. Це дозволить отримувати інформацію за декілька секунд. Людям більше не доведеться витратити тижні свого часу на зміну місця реєстрації», – розповів **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров.**

Ухвалений законопроект остаточно скасує «штамп про прописку» та паперову довідку про місце проживання до ID-картки. Замість ходіння по декількох установах та місяців очікування – 10 хвилин на заповнення заяви

та доба – на її опрацювання. Також реєстрація не впливатиме на життєві ситуації, зокрема, оформлення пенсії чи отримання медичної допомоги.

Скористатися послугою дуже легко. На порталі Дія виберіть пункт «Реєстрація місця проживання» та заповніть заяву. Власник житла, де ви мешкаєте, зможе підтвердити запит та дозволити зареєструватися в житлі, яке внесено до реєстру нерухомого майна. Дані про нове місце проживання автоматично з'являться в реєстрі, а зняття з попереднього місця також відбудеться автоматично. Послуга буде надана протягом однієї доби.

Мінцифра вдячна донорам та партнерам, які допомогли в розробці проекту та технічній реалізації послуги, – Комітету з питань цифрової трансформації, Міністерству внутрішніх справ, Державній міграційній службі, Міністерству оборони та Міністерству юстиції, програмі EGAP, що реалізується Фондом Східна Європа та фінансується Швейцарією, ПРООН в Україні та SURGe, Support to Ukraine's Reforms for Governance (*Депутати ухвалили закон про зміну місця реєстрації онлайн у першому читанні // <https://thedigital.gov.ua/news/deputati-ukhvalili-zakon-pro-zminu-mistsya-reestratsii-onlayn-u-pershomu-chitanni>. – 2021. – 15.07*).

Прозорий правовий режим, сприятлива податкова система, інструменти для стимулювання інвестицій – Мінцифра працює над створенням найкращих умов для розвитку ІТ та креативних індустрій.

Базовий законопроект № 4303 про Дія City прийнято в цілому. «За» проголосували 262 народних депутатів.

Проект Закону № 4303 «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» був розроблений у тісній співпраці з ІТ-індустрією. Він визначає *загальні засади функціонування спеціального режиму Дія City*, які поширюються не тільки на резидентів Дія City, а й на всі ІТ-компанії. Серед них:

- свобода діяльності – всі резиденти мають право самостійно здійснювати господарську діяльність, а також вибирати форми її організації та співпраці з третіми особами;
- невтручання держави – передбачена норма про неприйнятність прямого чи опосередкованого примусу юридичних осіб до набуття статусу резидента Дія City;
- презумпція правомірності діяльності резидентів;
- стабільність – термін, упродовж якого держава гарантує ІТ-індустрії незмінність умов Дія City, збільшений до 25 років;
- формальний характер процедури набуття статусу резидента.

Дія City запроваджує цілий комплекс стимулів для ІТ-компаній. Зокрема, передбачає ефективні інструменти для залучення інвестицій, додаткові механізми захисту прав на інтелектуальну власність, а також нову форму співпраці з фахівцями – гіг-контракти, – що поєднує в собі гнучкість фрілансу та соціальні гарантії.

Спеціальний режим Дія City запроваджується як альтернатива поточним умовам. Участь у ньому буде добровільною. Спецрежим не обмежуватиметься територіально, а діятиме по всій країні. Його резидентами можуть стати лише юридичні особи, зареєстровані за українським законодавством. Процедура входження в спецрежим буде максимально простою та чіткою. Вплив держави на резидентів Дія City законодавчо зведений до мінімуму.

Головна мета Дія City – стимулювати розвиток України як цифрової держави. Завдяки проєкту ІТ-індустрія зможе досягти 10 % у ВВП країни – зараз частка становить близько 3,7-4,2 %. Крім цього, доходи ІТ-галузі в Україні можуть значно збільшитись (з \$6 млрд до \$16,5 млрд), а кількість робочих місць у галузі зросте до 450 тис. до 2025 року (*Законопроект № 4303 про Дія City ухвалено в цілому: як він допоможе розвинути ІТ-індустрію в Україні // <https://thedigital.gov.ua/news/zakonoproekt-4303-pro-diya-city-ukhvaleno-v-tsilomu-yak-vin-dopomozhe-rozvinuti-it-industriyu-v-ukraini>. – 2021. – 15.07).*

Іноземні ІТ-спеціалісти зможуть віддалено вести бізнес в Україні за найпривабливішими умовами. Верховна Рада прийняла в першому читанні проєкт закону про е-Резидентство. За відповідне рішення проголосували 286 народних депутатів.

Електронне резидентство – це додатковий інструмент для покращення впізнаваності України як світового бренду ІТ-індустрії та наповнення державного бюджету за рахунок податків. Його головна мета – зробити Україну ближчою до іноземців та створити комфортні умови для віддаленого відкриття й ведення бізнесу без фізичної присутності в нашій державі.

«Мінцифра формує цифрову економіку країни, залучаючи іноземців віддалено вести бізнес в Україні. Проєкт е-Резидентство відкриє державі величезні можливості для інвестицій. Він покращить національний імідж України на міжнародному ІТ-ринку та принесе в державний бюджет понад \$1 500 000 надходжень щороку. Проєкт збільшить обсяг українських послуг в ІТ-сфері та дозволить вивести Україну в топпозиції з розвитку технологій та інновацій у світі», – зазначив **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров**.

Заступник Міністра цифрової трансформації з питань розвитку ІТ Олександр Борняков додав, що для іноземних ІТ-спеціалістів, фрилансерів та підприємців у галузі креативної економіки будуть запропоновані спеціальні механізми оподаткування. Всі послуги е-резидентам надаватимуться лише онлайн із використанням кваліфікованого електронного підпису. Минулого року набула чинності Постанова КМУ «Про проведення експерименту із запровадження та реалізації в Україні електронного резидентства». Також найближчим часом розробимо вебпортал. Очікуємо, що до кінця 2022 року в Україні будуть зареєстровані понад 3000 е-резидентів.

Законопроект № 5270 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів» дозволить врегулювати механізми оподаткування е-резидентів та **створюватиме умови для:**

- дистанційної реєстрації е-резидентів як фізичної особи-підприємця
- ведення підприємницької діяльності в юрисдикції України
- відкриття банківських рахунків онлайн
- доступу до адміністративних послуг із кваліфікованим електронним підписом.

Щоб отримати статус е-резидента, іноземець має подати заяву на порталі е-резидентства та пройти перевірку згідно з чинним законодавством у СБУ та МВС. Обов'язковим для отримання статусу є ідентифікація та верифікація особи в консульській установі. Після цього іноземець отримує ПН, статус е-резидента та електронний підпис. Надання статусу та доступ до адміністративних послуг надається через портал Дія за допомогою використання е-резидентом Дія.Підпису (*Іноземні IT-спеціалісти зможуть віддалено вести бізнес в Україні: Парламент ухвалив у першому читанні законопроект про е-Резидентство // <https://thedigital.gov.ua/news/inozemni-it-spetsialisti-zmozhut-viddaleno-vesti-biznes-v-ukraini-parlament-ukhvaliv-u-pershomu-chitanni-zakonoproekt-pro-e-rezidentstvo>. – 2021. – 13.07).*

Рік тому Мінцифра розробила бренд цифрової України – Дія. Це екосистема, яка складається з кількох компонентів – мобільний застосунок та портал Дія, проєкти Дія.Цифрова освіта, Дія.Бізнес тощо. Сьогодні ними користуються понад 10 мільйонів людей. Мінцифра працює, щоб Україна стала найзручнішою країною, де можна швидко та просто отримати державні послуги. За три роки плануємо перевести 100 % послуг в онлайн.

Про це розповів **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров** на панелі «Урядування – підвищення ефективності та професіоналізму» Ukraine Reform Conference у Вільнюсі.

«Цифровізація – один з основних векторів розвитку української економіки впродовж наступних 10 років. За підрахунками, цифровізація здатна забезпечити зростання української економіки на 10-12 % на рік. Тому вона є пріоритетом уряду для нашої країни у всіх сферах. Європа – наш стратегічний партнер у плані цифрових реформ. Разом ми вже цифровізували 31 послугу».

Україна – перша держава світу, в якій цифрові паспорти у смартфоні стали повними юридичними аналогами звичайних документів, а також четверта в Європі з цифровими водійськими посвідченнями. Крім того, запустили найшвидшу реєстрацію бізнесу у світі – за кілька секунд на порталі Дія.

Також Михайло Федоров розповів про запуск COVID-сертифікатів, щоб українці могли вільно подорожувати. Україна – одна з перших країн, яка розпочала комунікацію з командою ЄС щодо впровадження ковідних сертифікатів. Їх розробляли за технічними вимогами EU Digital COVID Certificate. Мінцифра з партнерами запустила бета-тест COVID-сертифікатів у Дії. Чекаємо на аудит нашої системи від Європейського Союзу, а потім – на рішення ЄС щодо взаємного визнання. Ми робимо все, щоб це відбулося якнайшвидше (*Михайло Федоров: Цифровізація забезпечить зростання української економіки на 10-12 % на рік // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhailo-fedorov-tsifrovizatsiya-zabezpechit-zrostannya-ukrainskoi-ekonomiki-na-10-12-na-rik>. – 2021. – 08.07).*

Після прийняття закону про оптимізацію мережі ЦНАП їхня кількість при органах місцевого самоврядування збільшилася з 486 до 868. Уже в 19 областях завершений процес трансформації ЦНАПів «колишніх» райдержадміністрацій на ЦНАПи органів місцевого самоврядування. Це дозволяє не лише зробити адмінпослуги доступнішими, а й робить процес їх отримання швидким та ефективним.

Це області: Волинська, Дніпропетровська, Закарпатська, Житомирська, Донецька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Київська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька та Чернігівська.

У 5 областях (Вінницька, Запорізька, Полтавська, Одеська та Харківська) до кінця року залишилось утворити по 1 ЦНАП ОМС.

Про це заявив заступник Міністра цифрової трансформації Олександр Шелест під час круглого столу на тему: «Доступні адміністративні послуги як індикатор реформи децентралізації» комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

«Питання трансформації ЦНАП РДА є пріоритетним. Тримаємо на постійному контролі стан утворення ЦНАП ОМС. Наразі працюємо над переданням майна з державної та спільної власності територіальних громад у власність міських, селищних територіальних громад для забезпечення функціонування ЦНАП ОМС», – зазначив Олександр Шелест.

Щоб допомогти громадам у розбудові мережі центрів, держава виділила 231 млн грн субвенції. Ці гроші спрямовані в 165 громад для трансформації ЦНАПів та підвищення якості адміністративних послуг.

Це означає, що:

5 млн українців отримають доступ до адміністративних послуг у комфортних умовах;

24 громади вперше збудують ЦНАПи;

19 громад отримають допомогу для перетворення ЦНАПів райдержадміністрації у ЦНАПи органу місцевого самоврядування;

122 громади покращать та осучаснять свої ЦНАПи, зроблять реконструкцію, капітальний ремонт та придбають нове обладнання;
відкриються понад 100 Дія Центрів;
запрацюють 50 зон Дія.Бізнес для консультацій підприємців у ЦНАП.

Мета Мінцифри – збільшити мережу до 1438 ЦНАПів до 2023 року. Завдяки цьому доступ до якісних послуг отримає кожна громада (**19 областей завершили трансформацію ЦНАПів** // <https://thedigital.gov.ua/news/19-oblastey-zavershili-transformatsiyu-tsnapiv>. – 2021. – 08.07).

Конференція з питань реформ в Україні, що 7-8 липня проходить у Вільнюсі, дозволяє об'єднати зусилля з міжнародними партнерами, залучити до діалогу про реформи українських і міжнародних експертів, бізнес та громадські організації.

Як передає Укрінформ, про це **міністр Кабінету міністрів Олег Немчінов** написав у Телеграмі.

«Сьогодні взяв участь у Конференції з питань реформ в Україні, що проходить у столиці Литви, місті Вільнюсі. Відкривав перший день конференції Президент України Володимир Зеленський, другий день – Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль».

За його словами, разом із віцепрем'єр-міністром України – міністром цифрової трансформації Михайлом Федоровим, координаторкою системи ООН в Україні Оснатою Лубрані, засновником та членом наглядової ради Естонської академії електронного урядування Іварою Талло, заступником генерального секретаря ОЕСР Ульриком Вестергаардом Кнудсен та представником Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства Максимом Корявцем на конференції обговорювали якісне урядування шляхом підвищення ефективності та професійності.

«Поряд з реформами у судовій системі, антикорупційній сфері та багатьох інших секторах реформа державного управління є одним із ключових способів зміцнення державних інституцій і успішної реалізації всіх інших реформ. Адже вирішення багатьох проблем та впровадження необхідних державі змін залежить від спроможності державного апарату приймати ефективні рішення, залучати на держслужбу найкращих професіоналів і надавати якісні послуги громадянам та бізнесу, – зазначив Немчінов.

За його словами, Україна досягла певного прогресу в таких сферах як децентралізація, поліпшення якості державних послуг, цифровізація, поступове формування професійної державної служби, але попереду ще більше завдань, які уряд ставить перед собою, зокрема в урядовій Стратегії реформування державного управління до 2025 року, що найближчим часом розглядатиметься на засіданні уряду.

«Проведення щорічної Конференції з питань реформ – це надзвичайно важлива для України подія, що дозволяє об'єднати зусилля з нашими міжнародними партнерами, залучити до діалогу про реформи українських і міжнародних експертів, бізнес та громадські організації. І мова йде не тільки про оцінку змін в країні, а й про визначення подальших кроків», – наголосив Немцінов.

«UkraineReformConference2021 – це свідчення міжнародної підтримки нашої держави, консолідації зусиль та солідарності наших міжнародних партнерів з прагненням українців побудувати успішну, європейську та демократичну державу», – заявив міністр.

Як повідомляв Укрінформ, Міжнародна конференція з питань реформ в Україні (Ukraine Reform Conference) була започаткована в 2017 році в Лондоні як формат об'єднання зусиль партнерів та друзів України. Учасники форуму обговорюють ситуацію в країні та визначають оцінку демократичних трансформацій і реформ, які відбуваються з 2014 року. Конференція скликала після цього в 2018 році в Копенгагені, а також у 2019 році в Торонто (*Реформи в Україні: Немцінов у Вільнюсі розповів, у яких сферах досягнули «певного прогресу» // <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3277553-reformi-v-ukraini-nemcinov-u-vilnusi-rozповiv-u-akih-sferah-dosagnuli-pevnogo-progresu.html>. – 2021. – 08.07).*

Держсекретар США Ентоні Блінкен заявив, що знищення головних каналів корупції – одне з найважливіших питань співпраці Сполучених Штатів Америки та України. Процеси цифровізації, які впроваджує Мінцифра, значно допомагають у цьому. Про це він розповів під час промови на міжнародній конференції з питань реформ в Україні Ukraine Reform Conference у Вільнюсі.

«Гарний приклад боротьби з корупцією – це спільна робота USAID із Міністерством цифрової трансформації України. Уже цифровізували 31 послугу. Це реєстрація бізнесу, видання дозволів на будівництво тощо. Також цифровізація дає змогу оприлюднити нові дані, щоб їх можна було аналізувати, й знаходити нові схеми зловживань. І запобігати їм», – зазначив Блінкен.

Президент України Володимир Зеленський наголосив, що цифровізація – один з основних векторів розвитку української економіки впродовж наступних років. Доступні та зручні послуги вже стали реальністю для українців, але попереду на нас чекають ще багато реформ. Подолання корупції, цифровізація послуг та нові реформи, які зроблять життя українців зручним, – усе це має стати головними цілями України.

«Діджиталізація в Україні – це не далеке завтра. Це вже сьогодні. Ми запровадили єдиний портал електронних послуг Дія, де можна відкрити бізнес, отримати дозвіл на будівництво, зареєструвати новонароджену дитину, записатись на вакцинацію та отримати ще десятки державних послуг максимально швидко на планшеті чи смартфоні за декілька секунд. Це те,

чого раніше в Україні не було, а зараз реально працює. Це цифрова реформа, яка продовжується», – заявив Зеленський.

8 липня Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров також виступить на конференції на панелі «Урядування – підвищення ефективності та професіоналізму». Ukraine Reform Conference проходить з 2017 року. Це платформа, яка об'єднує українських і міжнародних чиновників, бізнесменів, представників країн ЄС, НАТО, G7 і громадянського суспільства для підбиття річних підсумків процесу реформування в Україні та обговорення подальших пріоритетних кроків і перспектив (*«Гарний приклад боротьби з корупцією» – держсекретар США Ентоні Блінкен відзначив процес цифровізації в Україні // <https://thedigital.gov.ua/news/garniy-priklad-borotbi-z-koruptsieyu-derzhsekratar-ssha-entoni-blinken-vidznachiv-protses-tsifrovizatsii-v-ukraini>. – 2021. – 07.07).*

Євроінтеграція – це зближення України з Євросоюзом як на рівні законів, так і на рівні правил і звичаїв, що існують у суспільстві. Євроінтеграція є запорукою успішних перетворень всередині країни та наближає Україну до найвищих стандартів захисту прав людини. Завдяки інтеграції України до ЄС та запровадженню цифрових рішень Міністерства цифрової трансформації України громадяни зможуть вільно мандрувати Європою.

1 липня 2021 року Європейський Союз запровадив електронні сертифікати статусу вакцинації чи одужання від коронавірусу, які вже доступні майже у всіх країнах ЄС. Електронні COVID-сертифікати дозволили країнам ЄС швидко відновити внутрішній туризм.

Україна активно працює над тим, щоб бути однією з перших країн за межами ЄС, які зможуть приєднатися до технічної інфраструктури механізму EU Gateway.

Робоча група у складі Мінцифри, МОЗ, НСЗУ та ДПСУ здійснює нормативну та технічну роботу із запуску українських електронних COVID-сертифікатів, які будуть сумісні з такими самими сертифікатами в ЄС. Електронно сумісні COVID-сертифікати дозволять українським мандрівникам надійним способом підтверджувати на кордоні факт вакцинації, негативний результат ПЦР-тестування або факт одужання від коронавірусної інфекції.

У межах урядової інформаційної кампанії #EUУкраїна. Більше про урядову інформаційну кампанію: <https://association4u.in.ua> (*Мінцифра запроваджує цифрові рішення, які дозволять українцям вільно мандрувати Європою // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-zaprovadzhuetsifrovi-rishennya-yaki-dozvoliyat-ukraintsyam-vilno-mandruvati-evropoyu>. – 2021. – 06.07).*

Відомості про транспортні засоби та їхніх власників <https://bit.ly/3hdbuiu> – найпопулярніший набір даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. 3 серпня 2018 року його переглянули понад 440 тисяч разів, а завантажили понад 200 тисяч.

Раніше набір публікувався без VIN-кодів – унікального номера автомобіля, що складається з 17 цифр. Проте з 1 липня Міністерство внутрішніх справ опублікувало набір даних разом із відомостями про VIN-код. Наразі доступна інформація про транспортні засоби, які були зареєстровані з 1 січня 2021 року, – понад 820 тисяч.

У комбінації VIN-коду зашифрована інформація про виробника, характеристики автомобіля та рік його випуску. Вони використовуються в усьому світі за єдиним стандартом. **Дані VIN-коду дозволяють:**

- ідентифікувати кожну машину у світі й отримати базову інформацію про неї;
- перевірити справжність технічного паспорта, щоб шахраї не використовували підробні номери або документи;
- дізнатися точну дату розмитнення авто;
- зрозуміти точну кількість попередніх власників, адже бути другим або шостим власником – це різні речі.

Незабаром популярні сервіси перевірки авто інтегрують інформацію до своїх ресурсів. Цей процес займатиме лічені секунди (*VIN-коди зареєстрованих транспортних засобів відтепер відкриті. Перевірити авто стало ще легше // <https://thedigital.gov.ua/news/vin-kodi-zareestrovanih-transportnikh-zasobiv-vidteper-vidkriti-pereviriti-avto-stalo-shche-legshe>. – 2021. – 06.07*).

Верховна Рада України 30 червня підтримала в цілому законопроект «Про платіжні послуги». Документ дозволить адаптувати законодавство України до норм ЄС, а також сформує правову основу для інтеграції українського платіжного ринку з європейським.

Прийняття законопроекту модернізує платіжний ринок України. Відповідно до проекту закону НБУ отримав право випускати цифрову валюту Національного банку України – е-гривню. Також створюються умови для запровадження в Україні концепції відкритого банкінгу (Open banking).

«Ухвалення цього документа є знаковою подією для всіх учасників платіжного ринку та нашої країни загалом. Фінтех-компанії зможуть налагодити взаємовигідну співпрацю з банками та отримати більше можливостей для розвитку бізнесу. Це сприятиме появі нових платіжних стартапів та забезпечить здорову конкуренцію на платіжному ринку. Тобто законопроект сприятиме залученню на український ринок таких компаній, як Stripe та PayPal», – сказав **заступник Міністра цифрової трансформації з питань розвитку ІТ Олександр Борняков**.

Зокрема, законопроект передбачає можливість під'єднуватися до інтерфейсів банківських сервісів та обмінюватися з ними даними всім

учасникам ринку, які надають платіжні послуги і мають на це дозвіл регулятора.

Реалізація проекту цифрової гривні відкриє нові можливості для держави, бізнесу та громадян. Е-гривня має потенціал стати одним із ключових елементів якісного розвитку інфраструктури віртуальних активів в Україні.

Документ базується на сучасних потребах та враховує норми європейських регуляторних актів – Другої платіжної директиви (PSD2), Директиви з електронних грошей (EMD). Водночас він також містить застережні засади, спрямовані оминати проблеми, з якими стикнулися в Європейському Союзі (*Е-гривня та інтеграція українського платіжного ринку з Європейським: Парламент ухвалив відповідний законопроект // <https://thedigital.gov.ua/news/e-grivnya-ta-integratsiya-ukrainskogo-platizhnogo-rinku-z-evropeyskim-parlament-ukhvaliv-vidpovidniy-zakonoproekt>. – 2021. – 05.07*).

Мінекономіки спільно з Держпраці запустили електронну послугу щодо реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці через Портал електронних сервісів Мінекономіки.

«Це найпопулярніша адміністративна послуга Держпраці. Щороку реєструється понад 27 тис. декларацій. Тепер цю послугу можна отримати онлайн, без черг та зайвої втрати часу. Ми створили зручний цифровий сервіс для бізнесу, що значно спрощує реєстрацію документа, оптимізує процес надання послуги та мінімізує корупційні ризики», – зазначив **заступник Міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Ігор Дядюра**.

Заступник Міністра наголосив, що принципово важливим є те, що реалізований тотальний контроль за проходженням заявки, за термінами реєстрації, за всім процесом, а не тільки подання документів у безпаперовому вигляді.

Наразі електронна послуга щодо реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці вже доступна у всіх територіальних управліннях Держпраці.

Для того, щоб отримати послугу, необхідно зареєструватися на Порталі електронних сервісів Мінекономіки та замовити послугу через персональний кабінет за посиланням <https://bit.ly/3hmD7EN> (*Мінекономіки оцифрувало найпопулярнішу послугу Держпраці // <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiki-ocifruvalo-najpopulyarnishu-poslugu-derzhpraci>. – 2021. – 01.07*).

1 вересня стартує експериментальний проект з CES-тестування моряків. Він дозволить українським морякам підтверджувати кваліфікацію завдяки комп'ютерному тестуванню. Кабінет Міністрів

України прийняв відповідну постанову та затвердив Порядок реалізації проекту.

«Використання такого методу оцінки знань дозволить мінімізувати людський фактор та усунути корупційні ризики. Результати тестування та сертифікат формуються автоматично та передаються до інформаційно-телекомунікаційної системи. Додатковим запобіжником є те, що фізичний процес іспиту записується за допомогою аудіо- та відеотехніки.

Ми сподіваємося, що експеримент буде успішним, і ми запровадимо CES-тестування як основний метод сертифікації українських моряків», – розповів **заступник Міністра інфраструктури України Юрій Васьков**.

У рамках експерименту буде використовуватися система комп'ютерного тестування Crew Evaluation System (CES) 6.0, розробником якої є норвезька компанія «Seagull Maritime AS». CES-тест є одним із найбільш розповсюджених у світі, використовується понад 25 років у більш ніж 350 світових компаніях. Система містить понад 6500 запитань зі множинним вибором варіантів відповіді та відповідає стандартам Міжнародної конвенції про підготовку й дипломування моряків та несення вахти 1978 року.

Як буде проходити експериментальне комп'ютерне тестування?

Перелік тестових запитань, варіанти відповідей розміщуються на офіційному сайті Морської адміністрації.

Тестування відбувається на спеціальних автоматизованих робочих місцях – для уникнення зовнішнього втручання в процес та відсутності доступу випускника/моряка до інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

Під час проходження іспиту використовуються технічні засоби контролю, у тому числі аудіо- та відеофіксація. Матеріали записів зберігаються у Морській адміністрації протягом шести місяців. У разі оскарження результатів тестування, копії записів процесу надаються на запит випускника/моряка.

Тест вважається успішно складеним, якщо випускник/моряк надав правильні відповіді на 70 % запитань або більше.

Одразу після закінчення іспиту студента/моряка ознайомлюють із результатами. Система автоматично формує сертифікат, голова ДКК завіряє його за допомогою електронно-цифрового підпису. Кожен сертифікат автоматично зберігається у системі в електронному вигляді, а випускник/моряк отримує його на місці в паперовому вигляді.

Випускнику, який успішно склав тестування, отримав документ про освіту та виконав вимоги Положення про звання осіб командного складу морських суден та порядку їх присвоєння, видається Протокол засідання ДКК (*3 1 вересня стартує експериментальний проект з CES-тестування моряків // <https://www.kmu.gov.ua/news/z-1-veresnya-startuye-eksperimentalnij-proekt-z-ces-testuvannya-moryakiv>. – 2021. – 01.07*).

Верховна Рада ухвалила [законопроект № 4185](#), який дозволить надавати електронні гарантійні документи на товар. Це ще один крок до режиму paperless, який спростить життя як клієнтам, так і бізнесу.

«Продовжуємо цифровізувати бізнес-процеси та спрощувати життя українцям. Законопроект дозволить продавцям надавати гарантійні документи на товар в електронному вигляді. Покупцям більше не потрібно буде зберігати чеки та гарантійні талони для ремонту чи обміну техніки, а компанії зможуть надавати швидкий та якісний сервіс без зайвих паперів», – сказав **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров**.

Сьогодні українцям доводиться зберігати гарантійні талони та чеки в паперовому вигляді, а в разі їх втрати людина не може отримати гарантійне обслуговування або заміну товару. Водночас сервісні центри великих брендів вже давно приймають товар у ремонт без паперових гарантій, перевіряючи інформацію у своїх внутрішніх базах.

Саме тому виникла необхідність врегулювати на законодавчому рівні надання експлуатаційних документів в електронному вигляді. Також цей закон допоможе значно скоротити кількість підроблених документів на експлуатацію (*Ще один крок до режиму paperless: гарантійні документи будуть в електронному вигляді // <https://thedigital.gov.ua/news/shche-odin-krok-do-rezhimu-paperless-garantiyni-dokumenti-budut-v-elektronnomu-viglyadi>. – 2021. – 01.07*).

Регіональні ініціативи

26 липня 2021 року розпочалося передання 200 комп'ютерів бібліотекам Херсонщини на базі Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олесь Гончара. Це частина масштабного національного проєкту з передання 5000 комп'ютерів бібліотекам всією Україною, що має на меті перетворити бібліотеки на сучасні хаби цифрової освіти.

Завдяки комп'ютерам жителі сільських громад зможуть долучитися до програм цифрової освіти, що дозволить їм підвищити рівень своїх цифрових навичок. Також вони зможуть вільно використовувати всі можливості цифрових технологій, державних та приватних сервісів, матимуть вільний доступ до інтернету.

Під час події **керівник проєкту Дія.Цифрова освіта Руслана Коренчук** наголосила, що метою проєкту Дія.Цифрова освіта є навчити 6 млн українців цифрової грамотності за 3 роки, а завдяки таким ініціативам ми наближаємось до досягнення мети.

«Чому це важливо? Навіщо взагалі цифрові навички? Володіння цифровою грамотністю спрощує життя, робить його більш комфортним і щасливим. Вам не потрібно стояти в чергах – ви зможете отримати державні послуги онлайн, а також спілкуватися з рідними через соціальні мережі», – заявила Руслана Коренчук.

Заступник голови облдержадміністрації з питань цифрового розвитку області Павло Кулик зазначив: «Цей проєкт є гарним прикладом, як взаємодія бізнесу, влади, громадянського суспільства і самих бібліотек має дієвий результат. Бажаю всім нам, щоб комп'ютери, які сьогодні передані до бібліотек ОТГ та сільських бібліотек, стали початком великих змін для кожної із цих бібліотек. Щоб спонукати і бібліотекарів, і місцеву владу розвивати свої бібліотеки та спроможності громад».

На реалізацію проєкту не витрачаються кошти державного бюджету. Це стало можливим завдяки переданню техніки партнером – Favbet Foundation, – а також за сприяння Офісу Президента України, Української бібліотечної асоціації (УБА) та обласних відділень УБА.

Куратор проєктів Благодійного фонду Favbet Foundation Маріанна Ковеня зауважила: «Сьогодні розвиток цифрового середовища та глобальної мережі охоплює практично всі сфери життя. Наш фонд підтримав проєкт із цифровізації бібліотек, адже саме тут люди можуть реалізувати свою потребу в цифровій освіті. Сподіваємось, що наші подарунки допоможуть мешканцям Херсонщини отримати сучасний доступ до знань, а бібліотекам – оцифрувати архівні фонди та завжди залишатися актуальними для читача».

Голова правління Асоціації розвитку туризму Фазиль Аскеров зазначив: «Важливо в сучасному світі забезпечити доступ до знань,

інформації та сервісів усім громадянам України незалежно від віку та місця проживання. Передання комп'ютерів до сільських бібліотек – це підтримка вітчизняного бізнесу та державних програм у сфері цифровізації».

Оксана Бруй, президентка ВГО Українська бібліотечна асоціація, сказала: «Коли до сільських бібліотек ще однієї області передають комп'ютери, є надія, що ці бібліотеки не закриють, а люди знатимуть, куди прийти та як скористатися інтернетом, зокрема, повчитися на Дія. Цифрова освіта. Не в кожного в селі є смартфон. Іноді бібліотека – це єдине місце, де є інтернет і комп'ютер» (*Розпочалася цифровізація бібліотек Херсонщини – передають 200 комп'ютерів // <https://thedigital.gov.ua/news/rozpochalasyatsifrovizatsiya-bibliotek-khersonshchini-peredayut-200-kompyuteriv>. – 2021. – 26.07*).

Новоодеська та Новобузька міські територіальні громади стали учасниками проекту «Civic tech – інструмент якісної взаємодії», який покликаний популяризувати та впровадити інструменти електронної демократії (civic tech). Водночас, це має покращити взаємодію влади та громадськості у процесі вирішення місцевих проблем.

Проект «Civic tech – інструмент якісної взаємодії» реалізується Асоціацією міст України та ГО «Стратегії розвитку громад» у межах проекту «3D Project: Розвиток попри перешкоди. Сітйке громадянське суспільство в часи пандемії та в майбутньому», що виконується Фондом Східна Європа за фінансової підтримки Європейського Союзу. Національну платформу е-демократії E-DEM створено в межах швейцарсько-української Програми EGAP, що впроваджується Фондом Східна Європа.

Для участі в проекті через конкурс було відібрано 30 громад-учасниць майже з усіх регіонів України. Основними критеріями відбору були: кількість населенням до 50 тис. осіб та активна взаємодія з місцевими представниками організацій громадянського суспільства та бізнесу.

«Основна ідея проекту «Civic tech» – допомогти громадам і громадським організаціям протистояти викликам пандемії. Адже карантинні заходи обмежили можливості комунікації, обміну досвідом та взаємодопомоги. Більшість громадських організацій або призупинили діяльність, або ж перейшли у дистанційний режим. Наразі Асоціація міст України допомагає українським громадам користуватися інструментами платформи електронної демократії E-DEM. Сподіваємось, від нинішнього проекту виграють і місцеві жителі громад, і бізнес, і влада – для цих сторін важливо налагоджувати діалог», – зазначає виконавчий директор Миколаївського регіонального відділення Асоціації міст Олександр Мосін.

Завданнями проекту є впровадження інструментів civic tech, а саме: «Відкрите місто», «Місцеві петиції», «Громадський бюджет», «Консультації з громадськістю» та «Свої» – чат-бот твоєї громади» на місцевому та

регіональному рівнях, а також підвищення обізнаності та залученості громадськості до їх використання із поширенням кращих практик.

Основними етапами реалізації проекту стануть: робота над локальними нормативно-правовими актами, дослідження щодо інструментів civic tech, навчання тренерів від громадського сектору і бізнесу, розроблення промоційної продукції та поширення навчальних матеріалів.

На першому етапі кожна громада отримала навички з використання п'яти запропонованих інструментів е-демократії, обрала тренерів – представників ОМС, громадського сектору та бізнесу, і вже розпочато перші тренінги, зокрема, щодо можливостей впровадження інструментів civic tech у невеликих громадах (*Дві громади з Миколаївщини пройшли конкурсний відбір на проект з е-демократії // <https://www.prostir.ua/?news=dvi-hromady-z-mykolajivschyny-projshly-konkursnyj-vidbir-na-proekt-z-e-demokratiji>. – 2021. – 24.07).*

Експертний погляд

В Україні за наслідками проведення реформи децентралізації створено 1469 громад. Метою реформи було формування ефективного місцевого самоврядування для забезпечення високого рівня життя членів громади, надання якісних послуг, становлення інститутів народовладдя тощо.

Що може допомогти територіальним громадам розвиватися і реалізувати мету реформи – про це в інтерв'ю розповідає **Сергій Карелін, Координатор компоненту «Е-демократія» програми EGAP.**

- Наразі процес децентралізації закінчився. Як ви оцінює результати трансформації громад?

Внаслідок децентралізації в Україні було створено 1469 громад. Водночас з'явилися певні проблеми з врядуванням, оскільки громади ще не набули інституційної спроможності, а досвіду керування великими громадами майже ні в кого не було. Винятком стали лише ті громади, які розпочали процес децентралізації одними з перших.

До того ж на питання врядування впливають декілька факторів. По-перше, відстань населених пунктів один від одного та від центрального населеного пункту, де зазвичай знаходиться рада та адміністрація. По-друге, кількість соціальних об'єктів, які є в громадах у працюючому стані. По-третє, що і є найголовнішим, це комунікація між громадою та керівництвом громади, між депутатами та адміністрацією (виконавчою гілкою влади).

- Як громади можуть забезпечити розвиток цифровізації?

Цифровізація не може розпочатися без закріплення відповідальної особи за цим напрямом. В іншому випадку сталого розвитку в громаді не буде, якщо не буде відповідальної особи та нормативно-правових актів, які дають напрям розвитку в цифровізації. Це може бути концепція чи розвитку або ж частина інших актів, які регулюють стратегічні напрями розвитку громади.

Також потрібно зважувати на [Стратегію](#) регіонального розвитку до 2027 року, де одним з напрямів є цифрова трансформація регіонів. Важливо синхронізувати цілі у державному напрямі та на локальних рівнях.

Щодо інфраструктури: хоча пріоритетом тут є дороги, важливо не забувати про розвиток цифрової інфраструктури. Адже для швидкого управління громадою потрібні швидкі канали комунікації.

- Чи робить держава кроки для допомоги територіальним громадам у розвитку інфраструктури?

Так, робить. Держава створила субвенцію на розвиток інтернету в Україні. Наразі закінчилася процедура приймання заявок на подачу на [інтернет-субвенцію](#) і там визначено критерії, при дотриманні яких громади можуть отримати гроші. Наприклад, одними з критеріїв є: відсутність у населених пунктах провайдера; наявність соціальних об'єктів,

які не підключені до інтернету. Саме це і є передумовами, щоб цифрові інструменти розвивалися.

- Які інструменти цифровізації уже використовують громади?

Загалом, коли ми говоримо про **цифрові інструменти, їх варто розділити на національні та локальні**. На національному рівні – це портал та додаток Дія, на яких громадяни в одному місці можуть знайти всі цифрові послуги. Також існує для допомоги гід по цифровим послугам, яким можна скористатися.

На локальному рівні – це локальні або муніципальні послуги, які не є державними, вони надаються на місцевому рівні.

Також можна виділити інструменти для розбудови громадської участі, які називаються інструментами електронної демократії.

Водночас говорячи про цифрові інструменти, варто окремо наголошувати на цифровій грамотності членів громади та працівників органів влади.

- Чи якісь інструменти може запропонувати програма EGAP?

Певний час назад було розроблено декілька інструментів програми EGAP (<https://egap.in.ua/>), які не були пов'язані між собою. Водночас ми пішли за принципом єдиного вікна: якщо людина заходить в одне місце, то вона вже буде орієнтуватися, про всі можливості, надані програмою EGAP і відповідно не потрібно двічі авторизуватися або використовувати щось інше, щоб виконувати свої задачі. Принцип єдиного вікна реалізований на порталі EDEM (https://e-dem.ua/about_us), який об'єднав всі інструменти, які були розроблені.

Також ми почали працювати над ідеєю «супермаркету» для територіальної громади: вони можуть знайти всі необхідні цифрові інструменти для роботи і які вже оплачені, тобто їм не потрібно вкладати кошти громади. Ми орієнтувалися саме на громади невеликі громади. Вони в будь-який момент можуть приєднатися до інструментів EDEM (https://e-dem.ua/about_us).

- Можете уточнити, до яких цифрових інструментів територіальні громади можуть підключитися?

Чат-бот <https://toolkit.in.ua/>. Якщо говорити більш детально про інструменти, то в нас є конструктор сайтів для територіальних громад: кожна громада може швидко створити портал у сучасному дизайні, розроблений у стилі Дії. Також його можна використовувати для комунікації важливих питань, сповіщень, для запису у центр надання адміністративних послуг, доступу до інструментів платформи Е-дем тощо.

Електронні петиції <https://petition.e-dem.ua/>. Важливо їх використовувати, оскільки відповідно до законодавств кожен орган місцевого самоврядування повинен мати свій портал петицій (з 2015 року).

Відкрите місто <https://opencity.e-dem.ua/>. Головна мета – визначення проблеми в місті. Є програма, яка показує, яка проблема знаходиться в місті, і відразу повідомляє про це відповідальний орган, або обслуговуючу

організацію. Це економить і час і гроші місцевим громадам, бо їм вже не потрібно перевіряти чи є проблема чи ні, бо в більшості випадків люди надсилають проблеми разом з геоміткою і разом з фотографією проблеми. Такий підхід дозволяє швидко оцінити кому направити задачу для виконання (якій саме обслуговуючій компанії, які працюють в місті). До того ж цей процес також автоматизовано, і якщо у програму заведені обслуговуючі організації, то за ними закріплюється певний перелік питань щодо яких до них можна звернутися. І таким чином людина швидко і просто потрапляє до обслуговуючої організації для опрацювання заявок.

Громадський бюджет <https://budget.e-dem.ua/>. Це коли частина бюджету перерозподіляється самими громадянами шляхом подачі проєктів. Проєкт може бути, наприклад: розбудова дитячого майданчика у районі, де жодного майданчика немає, і таким чином ви хочете розв'язувати соціальну проблему, і розумієте, що це покращить рівень життя в громаді. Крім ідеї, також потрібно створити проєктну документацію і потім, після перевірки на можливість реалізації проєкту, потрібно пройти агітацію та голосування.

Коли люди проголосували за проєкт, починається процес реалізації. Цей інструмент цікавий тим, що люди стають більш обізнані як працює бюджет громади, як приймаються рішення на локальному рівні і також всіма процесами роботи територіальної громади в цілому. Можна сказати, що це найбільш пізнавальний інструмент.

Крім цього спостерігається тенденція, коли автори, після реалізації проєктів, йдуть працювати у владу, і вони як найбільш активні реалізують вже багато інших ідей.

Шкільний громадський бюджет. Через декілька років, як ми побачили статистику, що найбільше в Україні перемагають саме освітні проєкти. Це відбувається, бо школярі, їх батьки та батьківські групи більш організовані й мобілізовані для голосування для підтримки ідей. Це добре, але з іншої сторони, це зменшує простір для реалізації проєктів, де мобільність груп менша. Наприклад, якщо жителі п'ятиповерхового будинку хочуть побудувати сквер біля свого будинку, то кількість їх голосів не вистачить, якщо школа проголосує за свій освітній проєкт, де навчаються тисяча дітей. Як наслідок проєкти мікрорайонів чи окремих будинків не можуть конкурувати зі шкільними проєктами.

Програма EGAP разом з Радою Європи вирішили створити портал, де саме діти стають авторами проєктів. Це дозволило відокремити дорослий громадський бюджет участі від дитячого та створило умови того, щоб діти навчалися проєктному менеджменту.

Якщо говорити більш детально, то у Шкільному громадському бюджеті, використовується інша модель, ніж загальноміський громадський бюджет. Тут пропорційно розподіляються гроші між школами, і відповідно, у школах починається конкуренція за реалізацію проєктів, які створюють діти.

Головна відмінність від дорослого громадського бюджету: діти не такі зашорені: у них немає обмежень що вони хочуть реалізувати та яким

чином. Їх ідеї дуже цікаві й вже 48 шкіл з 6 територіальних громад мають понад 150 крутих ідей: від сортування сміття, до створення програми Юного пожежника в школах. Головне, що ці проекти створені дітьми та є цікаві їм. Якщо дорослим цікаво більше інфраструктури, заміна дверей, вікна, інше обладнання, то діти зацікавлені більше у тому, що вони можуть отримати досвід: погратися в пожежників, принести користь своїй школі. Таким чином вони стають більш впливовими серед своїх однокласників, мають досвід проєктного менеджменту і це дозволяє їм розвиватися.

Крім цього такий розподіл зменшує навантаження на дорослий громадський бюджет та робить можливим реалізацію проєктів з різних бюджетів.

Наступний інструмент – електронні консультації, які містять три складові: консультації, опитування та обговорення нормативно-правових актів.

Електронні консультації <https://consult.e-dem.ua/>. Органи місцевого самоврядування можуть використовувати цей інструмент будь-коли, але головне, щоб це стосувалося творення політик. Головна ціль – розвиток громад шляхом залучення членів громади до створення місцевих актів, наприклад, планів розвитку, стратегій розвитку, будь-яких інших стратегічних документів або при запровадженні нових правил. Такі локальні політики можна довго обговорювати з громадою, але внаслідок такого діалогу створюється якісніший документ.

Звісно, експерти можуть розробити якісні документи, але не прокомунікувавши його із громадою при його реалізації буде купа проблем.

Тут не варто їх плутати з обговоренням нормативно-правових актів оскільки при консультації обговорюється загальний механізм поведінки, як от чи потрібна нам створювати правила поведінки з домашніми тваринами. Зазвичай це відкриті питання для членів громади, щоб почути їх думку.

Опитування. Цей інструмент – це вищий пілотаж комунікації з громадою, бо у чиновників досить великий досвід прийняття тих чи інших рішень, але трапляються випадки, коли потрібно проконсультуватися з громадою. Наприклад, був випадок, коли місцевий депутат подав петицію про те, що потрібно відремонтувати всі дороги в області. Така петиція набрала потрібну кількість голосів і її потрібно було розглянути. Але тоді постало питання, а як її реалізувати, бо всі дороги не можна відремонтувати через обмеженість фінансів у місцевому бюджеті. Тому в таких ситуаціях варто провести опитування на платформі у формі електронного опитування та визначитися з пріоритетним переліком доріг, які мешканці вважають за необхідне відремонтувати у першу чергу.

Ключове, що допомагає досягнути цей інструмент – визначити пріоритети саме з мешканцям і коли почнеться така комунікація що і як робити, це призведе до іншої моделі державного та муніципального управління та довіри основаної на участі.

Обговорення нормативно-правових актів. Цей інструмент покликаний до залучення громади до створення правил поведінки в громаді через залучення до підготовки нормативного акту.

За допомогою платформи під час обговорення можна розбити документи на статті, які можна окремо коментувати, що полегшує аналіз коментарів. Такий механізм дозволяє підвищити якість проведеної консультації.

Підсумовуючи, можна сказати, що усі інструменти цифрової демократії націлені на те, щоб підвищувати довіру до влади й у влади довіру до громадськості. Таким чином коли розбудовується діалог, завдяки якому вимальовується яскраве майбутнє.

- Коли варто громаді підключати цифрові інструменти?

Територіальні громади можуть підключитися до цифрових інструментів будь-коли. Для цього достатньо зв'язатися з програмою EGAP та прийняти відповідне рішення.

Особливу увагу варто звернути на цифрові інструменти, коли існують наступні фактори:

(1) у місті багато так званого «денного» населення, які вдень працюють в іншому місті (економічно активне населення) протягом робочого графіку. Протягом дня вони перебувають в іншому місті й не можуть взяти участь в офлайн-консультаціях. Таким чином, такі люди виключаються з життя громади, що є неприпустимим. (2) пандемія, яка активно впливає на нашу активність та участь у різних заходах наживо.

(3) заробітчани, люди, які їдуть за кордон також хочуть бути включені в життя рідної громади, щоб не бути відокремленими. За допомогою Е-консультацій їх думка та голос буде врахований.

(4) фактор віддаленості тих населених пунктів громади, які знаходяться на 30 або навіть на 50 км від центра громади. Їхати 50 км, щоб повідомити про проблему на місцевому рівні, неможливо. Телефонно пояснити проблему складно та неефективно. Тоді як за допомогою цифрових інструментів можна просто сфотографувати на свій телефон і відправити фото і опис проблеми. Через те, що смартфонів стає усе більше і покриття інтернету покращується, то використати інструменти електронної демократії все простіше.

Наостанок хочеться розвіяти деякі упередження стосовно сучасних технологій. Дійсно, існує прошарок людей, які ніколи не будуть користуватися інтернетом. Це їх право, але забирати право інших на розвиток громади ми не можемо. Звісно що за технологіями майбутнє, це швидкість, прибутки, розвиток бізнесу та інше. Головне, щоб мета збігалася з цілями, які ви хочете досягнути. Таким чином можна розвивати будь-яку громаду, незалежно від її місця розташування.

- Як територіальні громади можуть підключитися до цифрових технологій програми EGAP?

Підключитися до цифрових інструментів дуже легко. Спочатку потрібно підготувати план дій щодо цифрової трансформації, призначити відповідальну особу, визначити з набором електронних інструментів, які ви

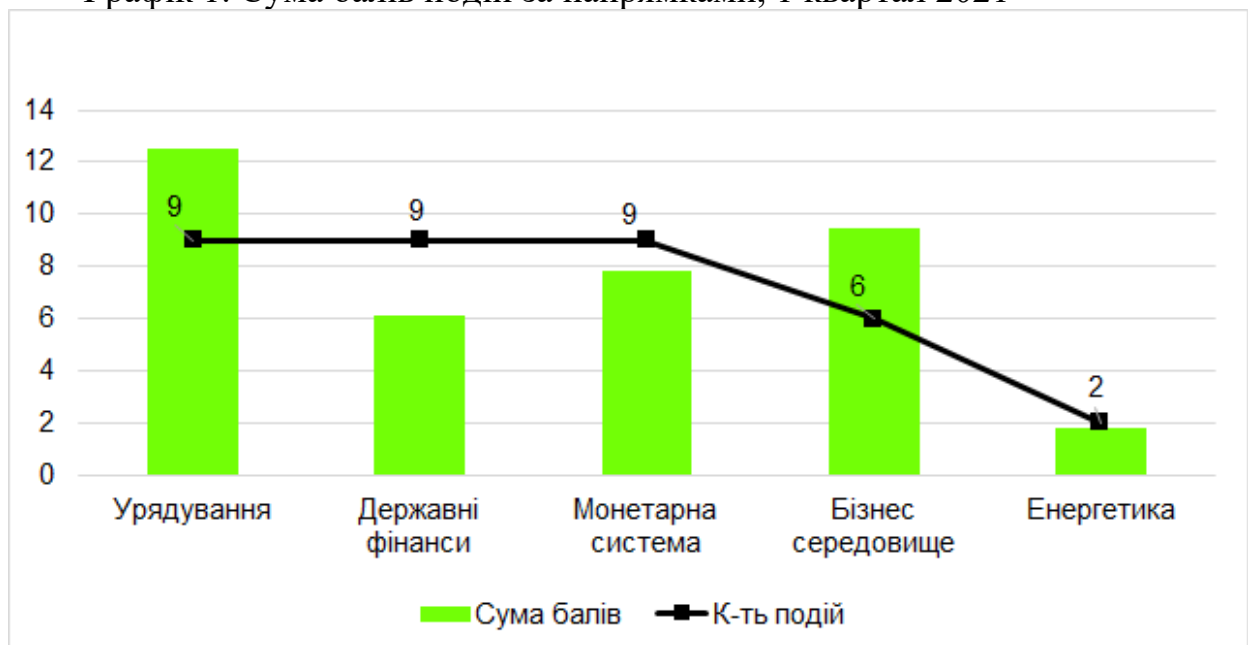
хочете запровадити, звернутися до програми EGAP (<https://egap.in.ua/>) і наступними кроками вже починати реалізацію вашого плану. Програма EGAP для цього абсолютно відкрита, і особливо в темі електронних консультацій ми можемо якісно допомагати за допомогою наших експертів. Наприклад, щодо підключення до електронних консультацій можна звернутися до Сидоренко Дар'ї електронною поштою sydorenkodaria@gmail.com (Сергій Карелін про Електронні інструменти в територіальних громадах // <https://www.prostir.ua/?news=serhij-karelin-pro-elektronni-instrumenty-v-terytorialnyh-hromadah>. – 2021. – 29.07).

Ксенія Алєканкіна, старша аналітикиня Індєксу реформ VoxUkraine:

... Що змінилося у ключових сферах?

У другому кварталі 2021 року ми зафіксували реформи у всіх сферах спостереження. Хоча урядування, державні фінанси та монетарна система мають однакову кількість реформ – по дев'ять, – за сумарним прогресом «державні фінанси» та «монетарна політика» поступилися сфері «бізнес-середовище», у якій було зафіксовано 6, але більш значних, реформ.

Графік 1. Сума балів подій за напрямками, 1 квартал 2021

Джерело: 158–163 випуски Індєксу реформ

Урядування

У цій сфері ми виділили дев'ять важливих змін. Чотири з них ініціював парламент, ще чотири – Кабінет Міністрів, одне регулювання ініційоване президентом. Усі найбільш важливі події у цій сфері стосуються діджиталізації та відкритих даних:

Закон, який прирівняв е-паспорти до паперових, створює можливість використання е-паспортів на постійній основі. Е-паспорт зможуть отримати всі, хто має паперовий біометричний паспорт або ID картку. Це зручно, адже

захищає від ризику загубити чи пошкодити фізичний паспорт, проте досі відкритим лишається питання щодо [захисту](#) та [верифікації персональних даних](#) у додатку Дія. Попри це, експерти вважають збільшення можливостей використання електронного паспорта значним кроком вперед.

[Постанова](#) про відкриті дані (понад 1000 наборів) має навести порядок у наборах даних, які публікуються різними органами та інколи з'являються із запізненням чи не в машиночитаному форматі. Для вирішення цієї проблеми буде створений Центр компетенцій у сфері відкритих даних «Дія. Відкриті дані», який централізує цю функцію.

[Постанова](#) про відкриття даних митних декларацій врегульовує доступ до митної інформації. У минулому році Митна служба створила портал, де можна було аналізувати дані імпорту та експорту, проте через велику деталізацію даних був ризик ідентифікації фірм та розкриття комерційної інформації. Нова постанова має забезпечити баланс між інтересами аналітиків і дослідників та захистом даних комерційних підприємств.

«Для цього митні органи зобов'язують вживати заходи знеособлення інформації за результатами визначення ризику розкриття конфіденційної інформації», – пояснює Тетяна Тищук, VoxUkraine.

[Закон](#) про всеукраїнський референдум замінює попередній закон про референдум, який [був визнаний](#) неконституційним. За Конституцією України питання зміни території, а також внесення змін до розділу Загальні засади, Вибори. Референдум та Внесення змін до Конституції України мають вирішуватися на Всеукраїнському референдумі. Новий закон впроваджує порядок проведення таких референдумів.

Монетарна система

За три місяці року влада ухвалила 9 реформ у сфері монетарної політики. Чотири з них ініційовані Національним банком, ще чотири – Верховною Радою України, одна – на рахунку Кабінету Міністрів.

Серед ключових змін, окрім вищезгаданого закону про колекторську діяльність:

[Постанова](#) про розкриття небанківськими фінустановами структури власності. Після початку дії закону про «спліт», Нацбанк почав приводити регулювання небанківських фінансових установ у відповідність з правилами для банківського сектору.

Ця постанова зобов'язує небанківські фінустанови, зокрема лізингодавців, операторів поштового зв'язку, які мають право надавати окремі фінансові послуги, звітувати до НБУ про структуру власності та публікувати її на своїх сайтах.

[Постанова](#) про відкриття рахунків за е-паспортами є ще одним кроком до збільшення сфери використання паспортів на мобільному телефоні. Тепер НБУ дозволив банкам відкривати українцям рахунок, якщо ті пред'явили е-паспорт, е-паспорт для виїзду за кордон, е-свідоцтво про народження та дані про реєстраційний номер облікової картки платника податків з використанням мобільного додатку Дія замість фізичного паспорта.

Бізнес середовище

У другому кварталі ми зафіксували шість важливих змін у сфері регулювання бізнесу. П'ять із них ухвалені Верховною Радою України, одна – Кабінетом Міністрів.

На додачу до закону про дерегуляцію у сфері земельних відносин, який потрапив у головні реформи випуску, це:

Закон щодо продажу земельних ділянок через електронні аукціони встановлює правила відчуження державної та комунальної землі. Торги у формі електронного аукціону мають відбуватися в інтернеті в режимі реального часу. Для таких торгів може використовуватися лише державна електронна торговельна система. Також закон посилює захист прав орендарів: тепер власник (держава чи громада) не може виставити ділянку на продаж без їхньої згоди.

Порядок ведення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ). З минулого року ЄДЕССБ працювала як пілот. Мета системи – забезпечити переведення всіх адмінпослуг у сфері будівництва в онлайн та систематизувати і відкрити всю необхідну інформацію про будівельні проєкти, щоб забезпечити доступ до неї для користувачів. Це має зменшити корупцію у будівельній сфері. Вже зараз у системі можна отримати будівельний паспорт забудови ділянки, зареєструвати декларацію про готовність до експлуатації об'єкта, подати заяву про скасування документів про початок підготовчих та будівельних робіт тощо. Ухвалений Порядок унормовує діяльність Єдиної системи та забезпечує верифікацію інформації з іншими реєстрами.

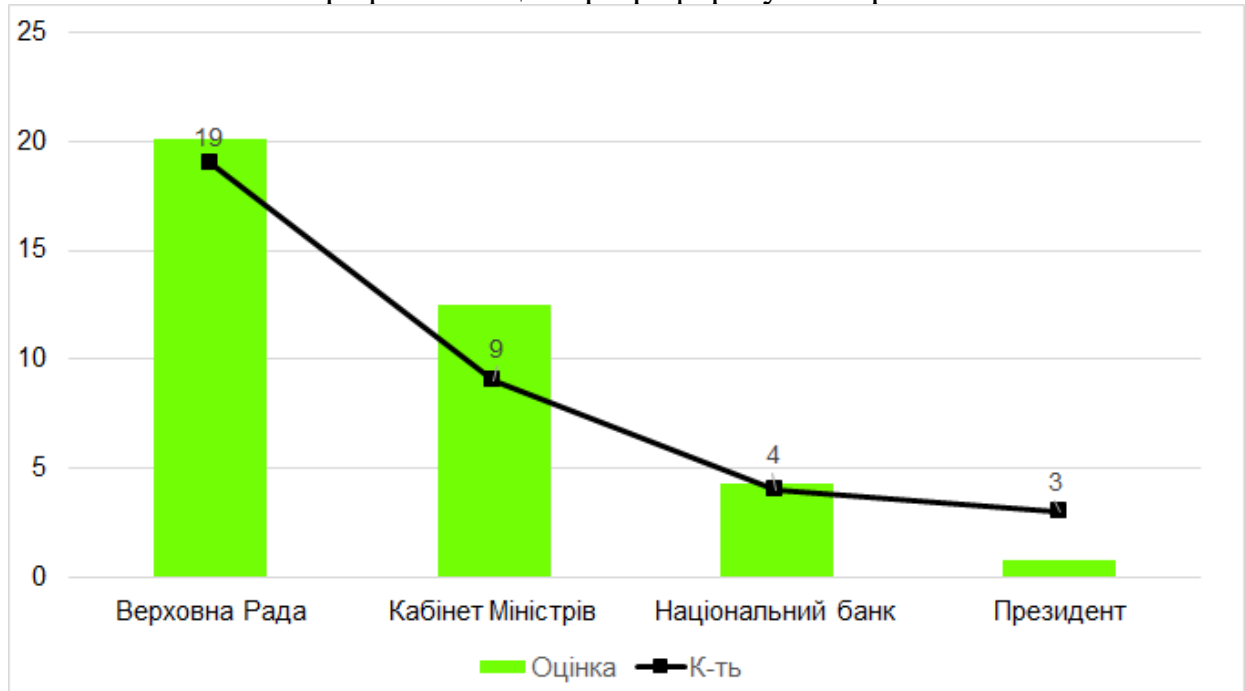
Закон про заборону використання пластикових пакетів в Україні забезпечує поступову відмову від одноразових пластикових виробів, що не розкладаються у природі. Перші обмеження почнуть діяти 1 грудня цього року – на ринках, у магазинах та кафе заборонять використання пакетів з товщиною стінок понад 50 мікрметрів. Штраф за порушення складатиме 1,7 – 8,5 тисячі гривень, а після 10 березня 2022 він виросте до 8,5 – 34 тисяч гривень.

Замість звичайних пластикових пакетів підприємства зможуть використовувати біорозкладні пакети. Нерозкладні пакети все ж можна буде купувати – для власного використання. Але ціни на них регулюватиме уряд, і ймовірно вони будуть високими для зменшення попиту на такі пакети.

Хто більший реформатор?

За цей квартал абсолютним лідером в ухваленні реформ стала Верховна Рада – на її рахунку 19 важливих регуляцій. На другому місці Кабінет Міністрів – дев'ять реформ, Нацбанк та президент ініціювали чотири та три реформи відповідно. На рахунку президента – єдина антиреформа другого кварталу – закон про податкову амністію.

Графік 2. Ініціатори реформ у 2 кварталі 2021

Джерело: 158 – 163 випуски Індексу реформ

У другому кварталі влада взялася доробляти старе. Були ухвалені важливі земельні закони, остаточно врегульоване питання валютних кредитів та розширені можливості «держави у смартфоні». Але для руху вперед Україні варто повернутися до наріжних каменів успішної держави – невирішеними залишаються питання антикорупційної та судової реформ, зволікання з якими здатне швидко знівелювати всі досягнуті результати (*Взялися за старе. У другому кварталі 2021 року влада «докручувала» вже розпочаті реформи – аналіз VoxUkraine // <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/reformi-i-antireform-shcho-vidbuvalosya-v-ukrajini-v-ii-kvartali-eksperti-novini-ukrajini-50173831.html>. – 2021. – 28.07).*

Вікторія Войціцька, голова правління спілки «Національна Освітня Асоціація»:

Половина шкіл України не мають доступу або мають обмежений доступ до Інтернету

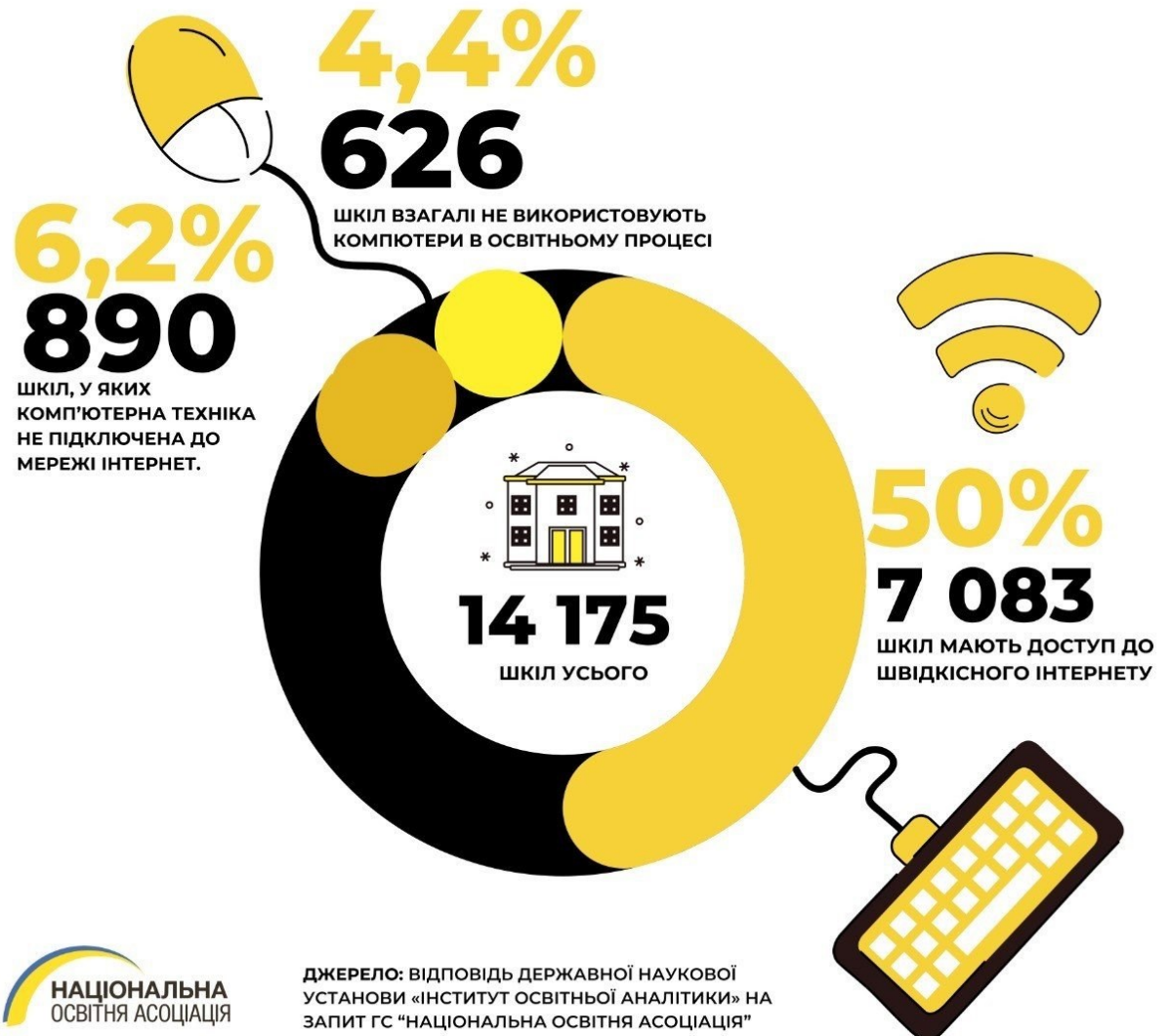
Цього тижня тема диджиталізації шкільної освіти не сходила зі стрічок новин. До того ж вийшло дослідження щодо невисокої якості освіти під час дистанційного навчання. Тому ми вирішили дослідити, що справило найбільший негативний вплив на організацію освітнього процесу за допомогою цифрових технологій.

Національна освітня асоціація звернулася до Державної наукової установи Інститут освітньої аналітики. Отримані дані проаналізували. Результати маловтішні.

Деякі школи не використовують комп'ютери та інтернет в освітньому процесі. Відтак, *за даними Інституту освітньої аналітики:*

- 626 шкіл (4,4 %), у яких комп'ютери залучені виключно в управлінсько-господарській діяльності, а не в освітньому процесі;
- 890 шкіл (6,2 %), у яких комп'ютерна техніка не підключена до мережі інтернет.

СТАН ДИДЖИТАЛІЗОВАНOSTI ШКІЛ 2020-2021 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Інфографіка: Інститут освітньої аналітики

Тільки половина шкіл мають доступ до швидкісного інтернету.

- 7 083 школи (50 %) мають комп'ютери, що підключені до широкосмугової мережі Інтернет зі швидкістю 30–100 Мбіт/с, достатньою для ефективного використання онлайн-технологій навчання.
- 266 856 стаціонарних комп'ютерів підключені до мережі.

Про яке дистанційне навчання та закупівлю ноутбуків може йтися, коли майже в половині шкіл немає інтернету?

Школи й досі користуються застарілим комп'ютерним фондом.

– у школах 213 417 застарілих стаціонарних комп'ютерів, а це 66,4 % від усього фонду (термін придбання – понад 5 років).

Як держава намагається впоратися з проблемами?

Виділено кошти на закупівлю ноутбуків. Починаються торги.

Виділено кошти на закупівлю ноутбуків

Планується виділення 980 млн грн субвенцій на ноутбуки для вчителів.

Про це повідомляє МОН.

З урахуванням співфінансування та очікуваної вартості ноутбука у 20 тис. грн планується закупівля понад 60 тис. ноутбуків за цією субвенцією.

Комп'ютери закуплять на 24 області та Київ.

Процес можна буде відстежувати за допомогою [дашборду](#).

Станом на 26 липня торгів оголошено на закупівлю 11 783 ноутбуків.

Держава виділяє кошти на розвиток НУШ і не витрачає їх. На диджиталізацію Нової української школи на перше півріччя заклали 200 млн, а витратили НІЧОГО. Субвенція мала б піти на забезпечення доступності загальної середньої освіти. Здається, це зараз не на часі. Намагається провести Інтернет в селах, але поки безрезультатно

Інтернет в селах і сільських школах? Схоже, не сьогодні.

На проведення швидкісного Інтернету у 2021 році виділено 500 млн грн з держбюджету.

За перше півріччя мали б витратити вже 160 млн грн на «підвищення доступності широкопasmового доступу до Інтернету у сільській місцевості», але ж ні. Гроші на це не пішли й залишилися в держбюджеті.

Відтак, **ми маємо дві великі проблеми**: застарілість фонду та відсутність доступу до Інтернету в сільській місцевості. Держава наче й намагається впоратися з проблемами, але не квапиться. Якби чиновники об'явили торги на закупівлю доступу до Інтернету в селах або на закупівлю техніки для НУШ, діти б у новому навчальному році отримали б широкі можливості для навчання, однак, дорослі забули про них.

Сподіваємось, що в другому півріччі державі вдасться наздогнати упущені можливості (*Дві великі проблеми українських шкіл // <https://nv.ua/ukr/opinion/nova-ukrajinska-shkola-chomu-ne-u-vsih-shkolah-ye-internet-novini-ukrajini-50173882.html>. – 2021. – 27.07*).

Попит на цифрові рішення стрімко зростає в усьому світі. Технологічна індустрія України розвивається разом з ним. Тільки в 2020 році експорт українських ІТ-послуг перевищив \$5 млрд на рік – рекордне число, на \$853 млн більше ніж рік тому. Чи допоможе диджиталізація економіки зробити Україну потужним глобальним ІТ-хабом?

Як Україна стає ІТ хабом

«Україна стрімко диджиталізується, стає світовим ІТ-хабом і створює комфортні умови для розвитку ІТ-індустрії», – повідомляв у кінці минулого року **заступник міністра цифрової трансформації Олександр**

Борняков. Це ж повторював і президент Володимир Зеленський під час виступу у Верховній Раді.

Уряд і Мінцифри всіляко сприяють розвитку ІТ в Україні. *Серед важливих ініціатив для посилення галузі* – врегулювання взаємодії індустрії і держави, зокрема щодо моделей працевлаштування та оподаткування. Для цього в Раді зареєстровано два законопроекти. Перший – основний – депутати прийняли в першому читанні 15 квітня 2021 року, другий, податковий, 2 червня.

Останній передбачає спеціальні ставки податків для співробітників компаній ІТ-індустрії: податок з доходів фізосіб – 5 %, ЄСВ – 22 % від мінімальної зарплати, військовий збір – 1,5 %. Документ також надає можливість учасникам такого режиму вибирати: платити 18 % податку на прибуток чи 9 % – на виведений капітал (ПНВК).

На черзі – третій законопроект, який передбачає поправки до КПК. Ці документи покликані створити новий правовий режим у сфері цифрової економіки – Дія City. Він включає в себе інструменти англійського права, нову форму співпраці з ІТ-фахівцями і максимально привабливі податкові умови, фактично на рівні ФОП. Це дозволить створити в Україні найпотужніший ІТ-хаб у Центральній і Східній Європі, впевнені ініціатори Дія City.

Каталізатор цифрового майбутнього

«Цифрова економіка одна з найбільш перспективних на поточний момент. Кожна країна намагається створити максимально комфортні умови для розвитку високотехнологічної галузі. Всі наші сусіди вже ввели такі спецрежими, Україна має можливість скласти гідну конкуренцію завдяки Дія City і створити найбільший ІТ-хаб у Східній Європі», – впевнений Борняков.

Третій законопроект дозволить створити в Україні найпотужніший ІТ-хаб у Центральній і Східній Європі, впевнені ініціатори Дія City.

Заступник міністра додав, що зараз ІТ сектор України органічно зростає на 20–30 %, однак зростання може становити 40–50 % на рік, якщо будуть створені відповідні умови. Саме для цього розроблена Дія City. Спецрежим, запевняє він, відкриває значні перспективи для залучення інвестицій і розвитку економіки. Якщо Україна не буде розвиватися в цьому напрямі, то ризикує залишитися не в контексті глобальної цифровізації. За розрахунками Мінцифри, завдяки Дія City доходи галузі виростуть з \$6 млрд до \$16,5 млрд до 2025 року. Частка ІТ-індустрії у ВВП країни досягне 10 % (проти близько 4 % зараз), а кількість робочих місць збільшиться з 200 тис. до 450 тис.

Спецрежим дасть можливість працювати за вигідними податковим умовам на законодавчому рівні. Борняков додає, що для компаній – це стабільні правила гри, прозора корпоративна структура і підвищення капіталізації. Для ІТ фахівців – це введення гіг-контрактів, а значить і соцгарантії. Крім того, вважають у Мінцифри, активізація конкуренції на ринку праці призведе до зростання зарплат. Інвесторів приверне

можливість звільнення від оподаткування доходу від продажу частки в компанії-резиденті, якщо вона була у власності не менше року. Це прозорі і зрозумілі правила гри і перспективний ринок, що зростає, підкреслюють автори проекту.

Додатково, за словами **заступниці міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції Валерії Іонан**, у 2021 році уряд **схвалив** Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року. «Європарламент і Рада Європи ще в 2006 році визначили цифрову компетентність як одну з восьми ключових компетенцій, якою повинен володіти кожен європейський громадянин», – додає вона.

Це не дивно, адже пандемія і жорсткі карантини дали значний поштовх розвитку цифровізації. Згідно зі звітом «Майбутнє професій 2020», опублікованим Всесвітнім Економічним Форумом:

- Кількість людей, які шукають можливості для онлайн-навчання за власною ініціативою збільшилася в чотири рази;
- 84 % роботодавців налаштовані на швидку цифровізацію робочих процесів, включно з переходом на дистанційну роботу, з можливістю переведення 44 % робітників на такий формат співпраці;
- Вікно можливостей для перекваліфікації та підвищення кваліфікації робітників стає дедалі вузьчим. Для працівників, які мають намір залишатися на своїх посадах, частка основних навичок, яка зміниться протягом наступних п'яти років – 40 %, а 50 % всіх працівників потребуватимуть перекваліфікації.

«Тобто коронакриза і пов'язані з нею події стали катализаторами невідворотного цифрового майбутнього, в якому володіння цифровими навичками є базовою життєвою необхідністю», – додає Іонан.

Цифрова освіта

В Україні діджиталізація стосується не тільки ІТ, адже тільки спільні зусилля різних секторів економіки допоможуть досягти мети – перетворення на потужний цифровий хаб. «Не випадково Єврокомісія в цьому році поставила мету, щоб до 2030 року принаймні 80 % всіх дорослих громадян ЄС мали базові цифрові навички (зараз цей показник становить 58 %). Щоб громадяни були конкурентоспроможними в цифровій економіці і жили комфортно, держава повинна розглядати розвиток цифрових навичок громадян своїм пріоритетом», – розповідає Іонан.

Для цих цілей, в лютому 2020 року Мінцифри офіційно **запустило** національну онлайн-платформу з цифрової грамотності «Дія.Цифрова освіта». **Її особливість** – інноваційний формат навчання: освітні серіали, і поєднання навчання і розваг. Ефективність такого формату навчання виявилася високою. За статистикою порталу, 70–80 % користувачів дивляться всі серії освітніх серіалів, проходять фінальне тестування і отримують сертифікати. Зараз на порталі навчаються вже майже 650 тис. українців. Раніше, в грудні, Мінцифри, Міністерство освіти і науки, Український інститут розвитку освіти та ГС «Освіторія» запустили

Всеукраїнську школу онлайн для змішаного і дистанційного навчання учнів 5–11 класів. Зараз на платформі зареєстровано близько 200 тис. активних користувачів.

У листопаді 2020 року Мінцифри запустило національний тест на цифрову грамотність – [Цифрограм](#), завдяки якому можна перевірити свій рівень цифрової грамотності та отримати відповідний сертифікат. А у 2021 році Мінцифра, Міністерство освіти і науки та Європейський фонд освіти запустили проєкт SELFIE для оцінки ефективності впровадження цифрових технологій у навчальних закладах. Проєкт вже використовується у 74 країнах світу, а тепер до нього приєдналася й Україна.

«Мінцифри активно допомагає українцям адаптуватися до нової реальності, впроваджуючи комплексну національну політику розвитку цифрових компетентностей громадян. Наша мета – навчити 6 млн українців цифрової грамотності за 3 роки... Тому зараз це для нас пріоритет № 1», – резюмує Іонан.

Азартні ігри

У серпні 2020 року президент підписав закон про легалізацію азартних ігор. До цього, галузь була поза законом 11 років. Тепер в Україні дозволена діяльність казино і букмекерських компаній – як офлайн, так і онлайн. За підрахунками депутата від Слуги народу і голови комітету Ради з питань фінансів і податків Данила Гетманцева, у 2021 році індустрія принесе бюджету 7,5 млрд грн.

За словами **голови громадського об'єднання «Всеукраїнська Рада гемблінгу» (Ukrainian Gambling Council) Антона Кучухідзе**, зараз на порядку денному дві ініціативи. Перша – проходження законопроекту 2713-д – податкового законопроекту, який нарешті унормовує податкове навантаження на гральний бізнес. Там мається на увазі зменшення GGR з 18 % до 10 %. Також проєкт закону пропонує визначити безподатковий кордон виграшу для фізосіб – \$2 тис., і скасувати потрійне ліцензування для наземного сектора.

Це призведе до того, що багато іноземних гравців будуть користуватися українською юрисдикцією.

«Я думаю що до кінця нинішньої сесії, за законопроект проголосують. Він потрібен і державі і бізнесу, і це очевидно», – повідомив він.

Друга ініціатива – боротьба з нелегальними казино. Тільки в Києві їх більше 30. Експерт упевнений, що незабаром ринок побачить перемогу над нелегалами. Тому що вони обнуляють реформу в країні, яка сталася в межах детінізації гемблінгу.

«Що стосується цифровізації – цей тренд сьогодні є в усьому світі, особливо за часів пандемії коронавірусу. Ми побачили, що онлайн зростає навіть в таку проблемну епоху. Яскравий показник цифровізації на ринку гемблінгу – найбільше ліцензій видано в секторі онлайн казино. Це досить мобільний і привабливий вид діяльності з точки зору бізнесу», – розповідає він.

Кучухідзе резюмує, що цифровізація в гемблінгу створюватиме робочі місця і утримуватиме українських ІТ фахівців всередині країни.

Підтримка цифрового вектора провідними компаніями

За словами **Co-CEO Parimatch Tech Максима Ляшка**, компанія підтримує цифровий вектор держави. Він каже, що компанія Parimatch Tech пропонує унікальні рішення (tailor-made software), і сьогодні стала однією з небагатьох світових ІТ-компаній, які виробляють самостійний продукт у цій сфері.

«По суті, створюючи наш продукт, ми покриваємо багато додаткових ніш і індустрій. Варто зазначити, що R&D центри Parimatch Tech знаходяться по всьому світу, а найбільший – в Україні, в Києві. Ми багато уваги приділяємо гейміфікації, алгоритмам для обробки Big Data (які потрібні в багатьох індустріях з високим навантаженням від користувачів). Це в свою чергу стимулює впровадження інновацій і розвиток багатьох суміжних сфер, таких як фінтех, платіжні системи та банкінг.

За словами Ляшка, Україна зможе досягти мети і стати ІТ-хабом. Це може статися завдяки таким компонентам:

Базі технічної та інженерної освіти: Україна має прекрасну школу інжинірингу, яка з часом переросла в компетенцію в сфері ІТ.

Географічному положенню. Масштабні центри гемблінгу є в Америці (США і в Латинській Америці) і Азії. В Європі ж подібної концентрації тієї сфери не спостерігається, в основному за рахунок досить суворих правил ведення цього бізнесу в ЄС. Вдале розташування і розміри України роблять її потенціал колосальним.

Керівник Parimatch Tech додає, що тільки цього недостатньо. Досвід інших країн свідчить про те, що без сприяння держави в розвитку інфраструктури (парки високих технологій, особливі правові та податкові режими для ІТ) нічого не вийде. Зараз потрібні не тільки офісні центри і коворкінг, а освітні та бізнес-кластери, де компанії будуть мати пільги.

Зараз потрібні не тільки офісні центри і коворкінг, а освітні та бізнес-кластери, де компанії будуть мати пільги.

Такого роду інфраструктуру неможливо побудувати окремим компаніям самотужки – це повинна бути система держави, а досвід сусідніх країн дає приклади, як саме це робити. З експертизою глобального бізнесу і баченням трансформаційного шляху, який проходить Україна, Parimatch Tech стала однією з перших компаній, яка виявила свою готовність ділитися знаннями у сфері цифровізації.

Досвід інших країн

При становленні ІТ-хаба важливо звертати увагу на держави, які ефективно регулюють галузь і показують високі результати. Яскравими прикладами стали Мальта і Білорусь.

Завдяки низьким податкам, **Мальта** стала привабливим центром ІТ, особливо у сфері гемблінгу. У 2004 році країна представила перший в ЄС закон, який регулював азартні ігри онлайн. Гемблінг

на Мальті приносить більше 10 % ВВП – 1,2 млрд євро на рік. Мальтійське законодавство приваблює операторів. З ліцензією від місцевого регулятора – Управління з азартних ігор (MGA) – компанії можуть працювати в Австрії, Канаді, Фінляндії, Швеції та Японії.

Першою з країн СНД, яка дозволила онлайн-казино працювати на своїй території, стала **Білорусь**. Галузь дуже контролюється державою – всі укази підписує особисто Олександр Лукашенко. Але незважаючи на пильну увагу до операторів, їх приваблюють податкові умови – всього 4 % від GGR. Ложкою дьогтю в бочці меду ринку Білорусі стали наслідки протестів, через які дуже постраждала ІТ-сфера. Відключення інтернету і обшуки в компаніях призвели до відтоку фахівців.

За словами економіста Юрія Гаврилечка, перш ніж спиратися на досвід країн, необхідно мати уявлення – що ми збираємося зробити. Якщо розвивати без мети – можна витратити багато ресурсів, і в результаті не отримати нічого.

«Доти, поки не буде чіткого уявлення на рівні держави – навіщо це нам треба – ні на що спиратися немає сенсу. Взагалі використовувати чужий досвід має сенс дуже акуратно. Краще розробити щось своє, ніж намагатися скопіювати чуже», – розповів він.

За словами експерта, будувати ІТ-хаб має сенс, якщо держава у своїй економічній політиці збирається орієнтуватися і виділяти ресурси на індустріалізацію, робити ставку на виробництво. Наприклад, як було в другій половина 20 століття в Південній Кореї. Тоді держава домовлявся з великими промисловими угрупованнями, виділяла їм пріоритети, ресурси від МВФ, допомогу на розвиток на зовнішніх ринках. У відповідь на це угруповання займалися розвитком виробництва і надавали соціальні гарантії співробітникам.

«Якщо ми розраховуємо на це – тоді має сенс розвивати ІТ-хаб, який буде комплементарний до промисловості. Тому що саме собою ІЗ для економіки не має ніякого сенсу, якщо не намагатися розвивати промислове виробництво. Тому що в кращому випадку можна отримати зарплати для співробітників, що працюють на аутсорсі на чужі корпорації» *(Україна цифрова: як зробити країну ефективним ІТ-хабом // <https://biz.nv.ua/ukr/tech/it-tehnologiji-ta-komp-yuterna-gramotnist-mincifri-i-biznes-rozvivayut-cifrovu-osvitu-v-krajini-50170887.html>. – 2021. – 26.07).*

Антон Скоков, керівник сервісу електронного документообігу
Вчасно:

Українські мобільні оператори повідомили про відмову від технології Mobile ID. Це електронний цифровий підпис, що зберігається на sim-карті телефону. Чим тепер можна підписувати електронні документи?

Розвиток цифрового підпису в Україні

Можливість підписувати електронні документи з'явилася ще в 2003 році, коли почав діяти Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Тоді компанії почали використовувати електронні підписи на файлових носіях (звичайна флешка або комп'ютер), зокрема, для подання податкових звітів.

Вже пізніше, у 2017 році, Закон України «Про довірчі послуги» запровадив поняття кваліфікований електронний підпис – КЕП. Це ключ, що зберігається на захищених носіях – токенах (така спеціальна флешка) або хмарних сервісах. Тобто такий підпис неможливо скопіювати або комусь несанкціоновано передати. Він має найвищий рівень захисту та надійності ідентифікації особи.

Але згодом гравці ринку електронного документообігу та інших цифрових інструментів замислилися над тим, а як із ключем на токені підписувати документи на смартфоні. І щоденне, і бізнес життя українців досить стрімко переходило з комп'ютерів у мобільні гаджети. А використовувати КЕП на них було неможливо.

І тоді мобільні оператори звернулися до досвіду європейських країн, де вже багато років існувала технологія Mobile ID, тобто КЕП на sim-карті. Це зручний і захищений цифровий ключ для будь-якої людини, адже достатньо мати смартфон і мобільний зв'язок, щоб ним користуватися. Немає потреби у високошвидкісному інтернеті. Можна підписувати документи в будь-якому сервісі – ключ завжди є в кишені.

Проте в Україні ця технологія не стала масовою. По-перше, в житті пересічної людини тоді ще майже не було електронного документообігу або цифрових послуг. І навіть цей ключ – ніхто й не знав. Легше за звичкою рукою підписати папірець і все.

По-друге, мобільні оператори не змогли налаштувати зручну для користувачів видачу нових sim-карт із КЕП. Щоб її отримати, треба було так само кудись йти з документами, як і у випадку зі звичайним КЕП на флешці. Складно й незручно. Особливо, коли не відчуваєш у цьому потреби.

Пожвавлення цифровізації

Проте з часом в Україні прискорився темп розвитку електронних послуг та сервісів – як державних, так і комерційних. Особливо драйву додала коронакриза. Можливість віддаленої ідентифікації та підпису документів стала майже критичною. Минулого року ми провели дослідження серед наших клієнтів, опитали понад 1 тис. осіб. Переважна більшість респондентів зазначили, що протягом карантину почали більше використовувати електронні документи та змінили процес роботи з паперовими. За цей час тільки в нашому сервісі кількість компаній, що почали підписувати та відправляти документи онлайн, зросла вдвічі (до 300 тис. компаній).

В повсякденному житті людини також збільшується потреба мати можливість дистанційно підписати або отримати документ. Наприклад, це й цифрові послуги від Дія.Бізнес, і оформлення договорів із банком або

страховою компанією. Адже НБУ вже дозволив віддалену ідентифікацію та підпис договору без відвідування банку.

І тому закономірно, що Міністерство цифрової трансформації в травні цього року презентувало Дію.Підпис – КЕП у смартфоні. Зараз це найпростіший спосіб отримати цифровий підпис. Треба лише мати на телефоні застосунок Дія, а в ньому – внутрішній або закордонний паспорт.

Тепер фізичні особи – підприємці можуть підписувати і відразу подавати податкову звітність у застосунку Дія. І будь-яка людина може користуватися всіма перевагами електронного документообігу в різних сервісах. Наразі Дію.Підпис інтегрували Вчасно, Документ-онлайн та Монобанк. Не виключено, що найближчим часом й інші провайдери електронного документообігу та електронної ідентифікації надаватимуть таку можливість.

А з іншого боку, зростатиме й кількість людей, яким необхідно буде підписувати документи електронним підписом. Так, за даними Мінцифри, з 2019 до 2020 року кількість громадян, які почали взаємодіяти з державними органами онлайн, зросла в 4–5 разів. Це зумовлено запуском застосунку та порталу Дія, якими вже встигли скористатися понад 10 млн осіб.

Що далі

Запровадження Дія.Підпис, а отже спрощення отримання цифрового підпису фізичними особами, дає зелене світло подальшому розвитку електронних сервісів та поширенню електронного документообігу. Тепер це можливість не лише для компаній, а й для фізичних осіб. Наприклад, можна підписувати договори оренди квартири або про страхові послуги.

І ринок електронної комерції зможе стати дійсно електронним. Уявіть, що скоро дрон доставить вам товар із Rozetka, наприклад. І ви в телефоні підпишете документ про отримання. Там же буде й ваш чек. Жодних папірців.

Також у перспективі переведення кадрових документів компаній в електронний вигляд. Перший крок держава вже зробила – скасували паперові трудові книжки. Далі – цифровізація решти документів, що працівники підписують з роботодавцями. А це значна частина документообігу в компаніях. І тут бізнес зможе використовувати як Дію.Підпис – вона фактично є у кожного в кишені, так і КЕП, що зберігається в хмарних сервісах. Всі ключі працівників зберігатимуться у провайдера в хмарі, ними можна буде керувати та контролювати їхнє використання.

Компаніям зручніше працювати з хмарними ключами, тому що більше контролю, а звичайним людям – з Дію.Підпис. Але обидва варіанти дозволять максимально відмовитися від паперу – як у стосунках із державою, так і у бізнесі (*Цифровий ключ. Як зараз підписувати електронні документи? // <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-pidpisati-cifroviy-dokument-onlayn-poslugi-novini-ukrajini-50170880.html>. – 2021. – 13.07).*

Блоги та соціальні мережі

Вадим Гордієвський, співзасновник ФК «АЛЬТА КАПІТАЛ»:

Малый и средний бизнес – базовое звено рыночной экономики.

Предпринимательство способствует укреплению экономической базы регионов, увеличению объемов производства, созданию среды для развития конкуренции. Можно назвать еще миллион причин, по которым стоит поддерживать МСБ, но для нормального функционирования малого и среднего бизнеса необходима здоровая экосистема – прозрачная и подотчетная. Я рассмотрел [анализ](#) Transparency International (TI) «Рейтинг прозрачности 100 крупнейших городов Украины – 2020» и «Рейтинг подотчетности 50 городов Украины – 2020».

Эксперты анализируют открытость и коммуникабельность городских советов по показателям в 14 сферах: социальные услуги, кадровые вопросы, бюджетный процесс, образование и т.д. Методология сфокусирована на практических аспектах деятельности органов местного самоуправления и на их сотрудничестве с населением, например, открытость при проведении конкурсов на должности и при осуществлении закупок. По результатам исследования TI консультирует горсовет по внедрению лучших практик прозрачности и подотчетности власти. За четыре года средний показатель прозрачности городов повысился на 59,5 %, а средний показатель подотчетности – на 12,5 балла.

Я не буду перечислять все 100 городов, а лишь назову двойку лидеров, а также причины, по которым они занимают эти места. В рейтинге крупнейших прозрачных и подотчетных городов Украины первые места занимают **Мариуполь и Львов**.

За время наблюдений Transparency International (с 2017 года) эти 2 города внедрили несколько стратегических решений. В сфере жилищной политики Мариуполь и Львов внедрили систему электронной регистрации заявлений на жилье, обеспечили доступ к информации о жилых помещениях коммунальной формы собственности. В категории «Антикоррупционная политика и профессиональная этика» городские власти приняли порядок работы с сообщениями о коррупции, создали защищенные каналы связи и обнародовали информацию об уполномоченных органах по предупреждению коррупции. В сфере «Землепользования и строительной политики» города обнародовали интерактивные карты наружной рекламы и комплексные схемы временных сооружений. Мариуполь – единственный город, который в соответствии с методологией подотчетности обнародует полные данные о предоставлении служебного жилья, а также вывода его из статуса служебного и приватизации. Львов – один из немногих городов, где в 2020 году фактически проводились аукционы для размещения сезонной торговли.

Что это значит для МСБ?

В Мариуполе с 2017 года регулярно прописываются программы развития и финансирования МСБ. Были реализованы такие региональные проекты, как 'Buy local', а также привлечены иностранные фонды финансирования (ООН, USAID, НУФ и другие). В открытом формате – на [сайте](#) Мариуполя – проводятся конкурсы по отбору проектов предпринимателей для финансирования на безвозвратной основе. Предприниматель не только может посмотреть на список участников и победителей, но и подать заявку на участие в конкурсе онлайн. На сайте также можно посмотреть все протоколы, решения городского совета по финансированию МСБ.

На фоне антикоррупционной политики особо популярным стал Львовский регуляторный хаб. Это независимый аналитический адвокатский центр, который позиционирует себя как площадку для коммуникации между властью, бизнесом и общественностью. Они продвигают интересы бизнеса местной власти: вопросы инфраструктуры, коммунальной собственности, дерегуляции и т.д. Хаб финансируется за счет программ USAID, ООН, CIPE и так далее. Именно прозрачность финансирования МСБ определяет существование данной структурной единицы, а также наличие средств от международных фондов.

Среди основных характеристик прозрачности и подотчетности городов и регионов, которые влияют на функционирование МСБ, я бы выделил:

- 1) своевременную публикацию проектов решений и перечня вопросов заседаний горсовета;
- 2) обеспечение онлайн-трансляций заседаний ОМС, конкурсных комиссий, общественных обсуждений и слушаний;
- 3) публикацию информации об общественном бюджете, в том числе о состоянии реализации проектов-победителей среди МСБ; помощь в воплощении проектов-победителей в течение календарного года после проведения конкурса.

Рейтинг Transparency International сигнализирует нам о неэффективности работы горсоветов, что непосредственно влияет на работу МСБ. Радует хотя бы то, что 2 города – Мариуполь и Львов – были признаны прозрачными, но так и не набрали баллов до статуса подотчетных. Сегодня я не наблюдаю активной деятельности по рекомендациям Transparency International в Киеве, который не вошел даже в топ-5 данного рейтинга. Держаться на плаву МСБ в условиях коронакризиса позволяет лишь инвестиционная помощь от упомянутых выше фондов, но она тоже имеет свойство заканчиваться (*Рейтинг прозрачности и подотчетности украинских городов и его значение для МСБ // <https://blog.liga.net/user/vhordiievskyi/article/40641>. – 2021. – 29.07*).

Jaanika Merilo:

Прямо не неделя, а праздник.

А теперь был принят фундаментально важный законопроект «paperless».

Во втором чтении был 238 голосами (спасибо !) принят законопроект 5495. Суть простая, правильная и очень фундаментальная. Если информация о жителях есть уже в одной базе данных, то другие госорганы не имеют права второй раз это спрашивать. То есть once only – хорошо известный европейский принцип.

Проще говоря, если ваши данные уже есть в реестре жителей города, то при назначении субсидии вы не должны носить справку, а соответствующий госорган по-вашему разрешению должен сам запросить информацию. Состыковка реестров, чтобы не спрашивать у человека информацию, которая у какого-то госоргана уже есть.

Нужна информация о справке? Эта информация уже есть в местном органе власти или где-то в министерстве? Так, пожалуйста, общайтесь между собой, а не спрашивайте у человека. Мне эта справка не нужна – я знаю, кто моя семья и где живу.

Конечно, такой переход будет. Не все сразу, но цель к 2024 году – все услуги онлайн.

Это будет делаться шаг за шагом, так как в Украине нет многих реестров в полноценном виде. То есть где-то нет идентификационного кода, где-то отсутствует информация о регистрации, где-то не обновили информацию, в регистре написали Олександр, а не Александр. И уже не состыковать.

Почему это хорошо? При полноценном внедрении отменится огромный пласт документов. С данным законопроектом будет запрещено запрашивать информацию у человека. Не просто возможность, а запрет. Мы в Днепре хорошо видели, что просто возможность не предоставлять бумажку дает право чиновнику все-таки спрашивать бумажку.

Информация будет доступна и через Дію.

Очень важный шаг и принцип «once only» и один из основных «строительных блоках» электронного государства, поквзал и опыт Эстонии (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2021. – 15.07).

Александр Вернигора, директор компании «Integracy Deals», глава ИКТ Комитета СУП:

7 липня 2021 року Український центр європейської політики організував обговорення переваг для бізнесу від інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС.

Яка проблема в Україні зараз

Українські підприємці дедалі частіше використовують сервіси електронного документообігу, які підтримують КЕП. У 2020 році електронним підписом затвердили майже 4 млрд операцій.

Однак зараз електронний документообіг доступний лише в межах нашої країни, адже іноземні електронні підписи в Україні вважаються недійсними, як і українські за кордоном.

Через це українські підприємці, які працюють із закордонними партнерами, не можуть вести документацію в електронному вигляді та підписувати договори електронними підписами.

Що треба зробити для вирішення цієї проблеми

Щоби вирішити цю проблему, треба підписати міжнародні угоди про взаємне визнання електронних підписів. А для цього необхідно запровадити єдині стандарти та формати електронних документів.

Забезпечити таку можливість може використання європейських стандартів обміну даними ASIC. СУП підтримує ініціативу Мінцифри – впровадити єдині стандарти обміну даними як для влади, так і для бізнесу.

Також слід приділити увагу кібербезпеці, щоби зарубіжні партнери були впевнені в надійності обміну та зберігання інформації.

Отже, необхідно взаємно визнати електронні довірчі послуги та впровадити єдині стандарти. Тоді українські сервіси ЕДО, наприклад, Dealssign і Edin, інтегруватимуться із закордонними аналогами DocuSign і Adobe Sign, а українські підприємці зможуть більш ефективно співпрацювати з міжнародними партнерами.

Які кроки вже зробила Україна

Наразі Україна бере участь у спільному пілотному проєкті з Естонією, в результаті якого естонський електронний підпис можна буде перевірити в Україні та навпаки. Це початок взаємного визнання електронних довірчих послуг.

Сподіваюся, що вже скоро імпорт та експорт перейде в електронний формат, міжнародна торгівля стане безпаперовою, а Україна перейде на європейські стандарти та взаємно визнає електронні підписи країн ЄС (*Проблеми і перспективи електронного документообігу України з країнами ЄС // <https://blog.liga.net/user/avernyhora/article/40415>. – 2021. – 15.07*).

Jaanika Merilo:

Вчора с 286 голосами прийняли законопроект електронного резидентства, который драйвит МинЦифра.

Что это дает?

Если упрощенно – это дает возможность вести бизнес удаленно пользуясь юрисдикцией и возможностями Украины.

- ✓ зарегистрировать ФОП удаленно онлайн через портал Дія
- ✓ вести деятельность в законодательном и налоговом поле Украины (ФОП 3 группы с налоговой ставкой в 5 %)
- ✓ открывать банковские счета онлайн
- ✓ Получать услуги, которые есть в электронном виде, онлайн через электронную цифровую подпись

Целевая аудитория для начала ИТ-специалисты из Азии и уже в «пилотный период» заявки на е-резидентство заполнили 1300 специалистов из Пакистана, Бангладеш, Филиппин, Индии и Китая.

Если паспорт в смартфоне это реально мировая инновация, то электронное резидентство было запущено в Эстонии уже более 10 лет назад. Принцип похож – физические лица могут получить э-резидентство (ИД-картку для услуг) через посольства разных стран и через ИД-картку (цифровую подпись) зарегистрировать предприятие и вести деятельность также как любой предприниматель в Эстонии.

Плюсы у Эстонии – нет налога на прибыль, европейское правовое пространство, проще доступ к рынкам Европы. У Эстонии на сегодня уже 80 000 е-резидентов и общие поступления в бюджет за годы работы программы 63 миллионов евро (17,5 млн в прошлом году).

Но как по мне – если есть желающие воспользоваться е-резидентством Украины – почему бы и нет! И 5 % налоги ФОП не маленький аргумент.

До конца 2022 года ожидается по оценке регистрации 3000 новых э-резидентов, что для Украины означает новые налоговые поступления на уровне 1,5 миллионов долларов в год.

(Да понимаю, что параллельный критично важный процесс это реформа судов, повышение доверия к государству и упрощение ведения бизнеса) (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2021. – 14.07).

Jaanika Merilo:

Электронные больничные стартовали!

Очень важная новина и новинка – теперь уже не нужно будет открывать или закрывать больничный, тратить время на очереди, поездки, контакты с другими людьми.

Как это работает?

- ✓ Пациент приходит к врачу на осмотр.
- ✓ Врач создает электронное медицинское заключение о временной нетрудоспособности в реестре и заверяет его КЭП (цифровая подпись).
- ✓ Пациент получает об этом уведомление от E-health и оттуда через несколько секунд больничный попадает в реестр Пенсионного фонда. Там и формируется тот документ, по которому начисляют выплаты.
- ✓ О начислении пациент также получит сообщение на телефон, уже от Пенсионного фонда.

Все это происходит онлайн.

Важно, что в Пенсионный фонд попадет только та информация, которая необходима для начисления выплат, а именно – причина нетрудоспособности, период больничного и врач, который его выписал. Ни Пенсионный фонд, ни работодатель не будут знать диагноз. Каждый документ можно будет проверить по специальному номеру на сайте Пенсионного фонда.

Это полноценная интеграция медицинской eHealth с системой Пенсионного фонда Украины и Фонда социального страхования Украины.

Пока с июня по август будет действовать переходный период, медучреждения смогут формировать как электронные больничные, так и выдавать бумажные, а уже с 1 сентября состоится полный переход на

електронную систему формирования таких заключений
(<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2021. – 08.07).

Зарубіжний досвід

Джозеф Байден и представители Сената США от обеих партий согласовали детали «эпохального» плана, предусматривающего в том числе выделение 65 миллиардов долларов на обеспечение доступа каждого жителя страны к ШПД, [говорится](#) в распространённом в среду сообщении Белого дома.

В марте [сообщалось](#), что на реализацию этой цели президент США предлагал выделить 100 миллиардов долларов.

Как указано в сообщении, в настоящий момент в штатах, где отсутствует ШПД-инфраструктура, которая бы обеспечивала «минимально приемлемую» скорость Интернета, проживает около 30 миллионов американцев.

Недавний отчёт Счётной палаты США (U.S. Government Accountability Office, GAO) засвидетельствовал тот факт, что компании малого бизнеса нуждаются в скоростном подключении к Интернету и не удовлетворены существующими скоростями. GAO сделала вывод о необходимости пересмотра определения понятия ШПД (*Андрей Филатов Финансирование плана президента США по подключению каждого американца к ШПД урезали на 35 млрд долларов // <https://d-russia.ru/finansirovanie-plana-prezidenta-ssha-po-podkljucheniju-kazhdogo-amerikanca-k-shpd-urezali-na-35-mlrd-dollarov.html>. – 2021. – 29.07).*

Власти КНР ведут строительство Национального центра кибербезопасности (National Cybersecurity Center, NCC), который подготовит военных и гражданских специалистов для противостояния с США в киберпространстве, [говорится](#) в опубликованном в июле исследовании американского информационно-аналитического центра Center for Security and Emerging Technology (CSET).

Авторы исследования пришли к выводу, что запуск NCC представляет угрозу лидерству США в киберпространстве.

NCC будет включать несколько комплексов зданий – семь исследовательских центров, центр предпринимательства, а также поиска и обучения талантливых кадров, две обслуживающие интересы правительства лаборатории и Национальную школу кибербезопасности.

О том, насколько важен для страны этот проект, говорит тот факт, что курировать работу центра станет специальная партийная комиссия. Для связи с Пекином будет организована прямая линия. Ожидается, что уже в 2022 году в NCC пройдут обучение первые 1300 специалистов, затем центр будет выпускать по 2,5 тысячи человек ежегодно.

Создать подобный центр Китай вынудили три фактора, посчитали авторы исследования. Во-первых, китайским военным не хватает операторов для работы в киберпространстве.

Во-вторых, текущая система [поощрения] инноваций не отвечает стратегическим задачам Китая. Военные стратеги КНР рассматривают кибероперации в качестве так называемой «булавы ассасина» (Assassin's Mace) – инструмента, обеспечивающего «асимметричное преимущество» в ходе столкновения с превосходящими силами противника.

Передовые армии полагаются на связанные между собой сети для управления унифицированной системой или «системой систем». Военные стратеги КНР убеждены, что подрыв коммуникаций внутри этой системы позволит сдержать противника. На деле это означает, что перед НСС стоят не только оборонительные задачи.

В-третьих, стране требуется подобный центр, чтобы снизить зависимость от зарубежных технологий. Разоблачения Эдварда Сноудена усилили опасения китайских военных по поводу того, что иностранные технологии способствуют шпионажу. Китай стремится заместить импортное ПО отечественными продуктами, чтобы защитить армию и критически важную инфраструктуру от вмешательства извне (*Андрей Филатов Кумай создаёт сверхсовременный ИБ-центр – отчёт // <https://d-russia.ru/kitaj-sozdajot-sverhsovremennyy-ib-centr-otchot.html>. – 2021. – 29.07*).

С целью эффективной реализации Стратегии «Цифровой Узбекистан–2030» новым указом президента внесены изменения в ранее принятые нормативные акты.

В частности, они коснулись и деятельности Технопарка программных продуктов и информационных технологий, который работает по экстерриториальному принципу – его резиденты размещаются на всей территории страны.

Для выявления одаренной молодежи в сфере информационно-коммуникационных технологий он будет проводить ежегодные конкурсы по конкретным сферам (социально-экономической, экологической, госуправления и другим).

Кроме того, установлена ответственность госорганов за улучшение позиций Узбекистана в международных рейтингах. Так, перечень ответственных организаций дополнен следующим:

Мининфоком принимает участие в формировании показателей «Индекс развития Электронного правительства (E-Government Development Index)» и «Индекс телекоммуникационной инфраструктуры (Telecommunication Infrastructure Index)»;

МВССО и Министерство народного образования отвечают за показатель «Индекс человеческого капитала (Human Capital Index)»;

Мининфоком, Агентство госуслуг, другие министерства и ведомства – за «Индекс онлайн-обслуживания (Online Service Index)» и «Индекс электронного участия (E-Participation Index)».

Стимулы для развития ИКТ

Резиденты Технопарка освобождаются до 1 января 2028 года от уплаты социального налога.

Кроме того, исключена норма об обложении страховыми взносами граждан во внебюджетный Пенсионный фонд при Минфине по ставке 4,5 % доходов в виде оплаты труда, полученных до 1 января 2028 года работниками по трудовым договорам с резидентами Технопарка.

Документом разграничивается ответственность госорганов в реализации проектов в рамках системы «электронное правительство» и цифровой экономики:

Мининфоком – в части внедрения информационных систем в госуправлении, разработки и реализации единой госполитики в данной сфере, координации госорганов и обеспечения электронного взаимодействия;

Госинспекция по контролю в сфере информатизации и телекоммуникаций – в части совершенствования системы контроля и обеспечения информационной безопасности информационных систем;

Органы госуправления – в части обеспечения бесперебойного функционирования ведомственных информационных систем и информационных ресурсов, развития системы оказания электронных госуслуг.

Также указом заменены нормы об Инновационном центре по поддержке разработки и внедрения информационных технологий Mirzo Ulugbek Innovation Center на Технологический парк программных продуктов и информационных технологий (*Мирзиёев определил пути цифровизации Узбекистана // <https://uz.sputniknews.ru/20210727/mirziyoev-opredelil-puti-tsifrovizatsii-uzbekistana-19839093.html>. – 2021. – 27.07*).

Министерство информации и общественного развития Республики Казахстан сообщило о решении заблокировать на территории страны соцсеть LinkedIn за нарушения требований закона о связи.

Проверка выявила, что на ресурсе есть реклама интернет-казино и создаются фейковые аккаунты от имени реальных людей, не имеющих к этим страницам никакого отношения. Это нарушает не только законы Казахстана, но и собственные правила LinkedIn, отметили в министерстве.

Чиновники направили администрации LinkedIn уведомление с требованием устранить выявленные нарушения, реакции на уведомление не последовало. В ведомстве добавили, что в случае устранения нарушений доступ к соцсети будет восстановлен (*Казахстан заблокировал LinkedIn за нарушения закона // <https://d-russia.ru/kazahstan-zablokiroval-linkedin-zanarusheniya-zakona.html>. – 2021. – 27.07*).

Большинство сайтов в зоне .gov (общий домен верхнего уровня для правительственных организаций США) разработано без учёта рекомендаций Руководства по обеспечению доступности веб-контента.

Руководство по обеспечению доступности веб-контента (Web Content Accessibility Guidelines, [WCAG](#)) Консорциума Всемирной паутины (W3C) включает широкий спектр рекомендаций, как сделать контент доступным людям с ограниченными возможностями здоровья, такими, как нарушение зрения (слепые и слабовидящие), нарушение слуха (глухие и слабослышащие), нарушение опорно-двигательной системы, нарушение речи, нарушение ментальной сферы, а также различные комбинации множественных и сочетанных нарушений.

FCW провело собственное исследование, проверив 100 с лишним американских госсайтов в домене .gov и доменах второго уровня в этой зоне – всего более чем два миллиона страниц. Ресурсы проверялись на «приемлемое соответствие» требованиям WCAG 2.1 (уровень AA; существует также уровень A – «минимальное соответствие» и уровень AAA – «оптимальное соответствие»). Требования регламентируют, например, контрастность и размер шрифта, логику структуры текста, снабжение иллюстраций подписями, возможность выполнять действия на странице только с помощью клавиатуры, наличие функции перевода аудио в текст и наоборот и т.д.

В результате исследования на проверенных страницах обнаружилось почти 12 миллионов несоответствий WCAG 2.1, в среднем по 4,69 несоответствия на страницу. На трёх ресурсах в зоне .gov их более миллиона; на другом – более 80 на страницу.

Наиболее распространенные ошибки:

- элементы страницы без описания;
- изображения без альтернативного текста (объяснение изображения, появляющееся при наведении указателя мыши);
- ссылки без распознаваемого текста;
- ряд проблем в области корректного взаимодействия с элементами управления сайта.

В начале июня подобное исследование [проводил](#) Фонд информационных технологий и инноваций (Information Technology and Innovation Foundation, ITIF). ITIF проверил 72 самых популярных правительственных ресурса и сообщил, что 30 % из них не соответствуют стандартам доступности контента.

Как отмечает FCW, по данным ВОЗ в мире насчитывается более миллиарда человек с перманентными ограничениями по здоровью, и 100 % населения планеты подвержены временным или ситуационным ограничениям. В то же время для правительственных ресурсов в США не существует регламента по обязательной проверке на доступность контента – такого, как имеется для проверки на безопасность и соответствие госстандартам (***Вика Рябова Рекомендации консорциума W3C не выполняются на большинстве американских правительственных сайтов – исследование // [Зарубіжний досвід](https://d-russia.ru/rekomendacii-konsorciuma-w3c-ne-</i></p></div><div data-bbox=)***

vypolnjajutsja-na-bolshinstve-amerikanskih-pravitelstvennyh-sajtov-issledovanie.html. – 2021. – 23.07).

С 6 августа в Италии вводится обязательное предоставление цифрового или бумажного сертификата Green Pass, подтверждающего, что человек вакцинирован, имеет отрицательный результат теста на коронавирус или недавно вылечился от COVID-19 – документ потребуется для посещения тренажёрных залов, бассейнов, спортивных стадионов, музеев, спа-салонов, казино и кинотеатров, а также в ресторанах, кроме летних веранд.

Сертификат будет требоваться и для поездок в транспорте – на поездах дальнего следования и на внутренних авиарейсах. Однако эта предложение вызвало разногласия в правительстве и, возможно, будет пересмотрено.

Green Pass был [введен](#) в Италии в июне, но до сих пор он был необходим только для путешествий по Евросоюзу и для доступа в дома престарелых или на многолюдные свадебные приёмы. Решение правительства расширить сферу его действия последовало за аналогичным шагом Франции (*Татьяна Костылева Италия с августа вводит обязательные QR-коды для обладателей иммунитета к COVID // <https://d-russia.ru/italija-s-avgusta-vvodit-objazatelnye-qr-kody-dlja-obladatelej-immuniteta-k-covid.html>. – 2021. – 23.07).*

Управление защиты персональных данных Дании (Danish Data Protection Agency, DDPА) обязало полицию страны удалить «проблематичные» ПД, на основании которых открыты тысячи уголовных дел.

В 2019 году правоохранительные органы обнаружили системную ошибку программы для обработки неструктурированных данных от мобильных операторов и телеком-провайдеров. Полиция использовала это ПО для получения сведений о местоположении [подозреваемых].

По информации Министерства юстиции Дании, независимый аудит выявил отсутствие оснований для ведения пяти тысяч уголовных дел. В общей сложности в стране могли возбудить десять тысяч уголовных дел, основанных на ложных данных.

Расследование регулятора показало, что полиция нарушила европейский закон о защите персональных данных (General Data Protection Regulation, GDPR) и права граждан на честный суд.

«Вы должны быть уверены в правильности используемой информации, – пояснил представитель DDPА Аллан Франк Frank (Allan Frank). – Когда данные неверны, вы их корректируете, если не можете сделать этого – уничтожаете» (*Андрей Филатов Датскую полицию обязали удалить «ложные персональные данные», использованные в тысячах уголовных дел // <https://d-russia.ru/datskuju-policiju-objazali-udalit-lozhnye-personalnye-dannye-ispolzovannye-v-tysjachah-ugolovnyh-del.html>. – 2021. – 23.07).*

Администрация киберпространства КНР (Cyberspace Administration of China) составила список слухов и ложной информации, связанной с историей Коммунистической партии Китая; перечень опубликован онлайн-сервисом, который совместно поддерживают регулятор и агентство Синьхуа.

Так, например, к разряду слухов отнесена история о том, что сын Мао Цзедуна, будучи военнослужащим, на передовой попал под огневой налёт и погиб, потому что готовил себе жареный рис с яйцом – дым, поднимающийся от плиты, раскрыл его местоположение. Ложной информацией также определено отрицание ряда важных для истории Красной армии Китая в 1931-1945 годах и пр.

Кампания по изучению истории Компартии Китая (крупнейшей правящей марксистской партии в мире с количеством членов свыше 91 миллиона человек) стартовала в феврале, отмечает издание. Председатель КНР – генеральный секретарь центрального комитета партии Си Цзиньпинь (Xi Jinping), выступая на встрече, посвящённой запуску кампании, призвал всех партийцев усиленно изучать историю партии, понимать теоретические основы её деятельности, воплощать их на практике и добиваться новых достижений.

Государство проявляет решительность в отношении распространителей ложной информации, опасной для общества. Так, в мае 38-летняя китайская интернет-знаменитость (2,5 миллиона подписчиков, в какой социальной сети или ином онлайн-сервисе, не сообщается) Цю Цзымин (Qiu Ziming) [приговорён](#) судом Нанкина к восьми месяцам тюрьмы за «очернение мучеников» (солдат, погибших на китайско-индийской границе). Это стало первым известным случаем приговора по новой статье Уголовного кодекса КНР, введённой в марте 2021.

Публикация списка распространённых фальсификаций сведений об общественно значимых событиях – разумная и потенциально эффективная мера в том смысле, что без этого выявление каждого случая онлайн-распространения опасной лжи будет более дорогостоящим и, главное, менее эффективным занятием (*Китайская инновация для борьбы с фальшивыми сообщениями в соцсетях: регулятор опубликовал список недопустимых фальсификаций // <https://d-russia.ru/kitajskaja-innovacija-dlja-borby-s-falshivymi-soobshhenijami-v-socsetjah-reguljator-opublikoval-spisok-nedopustimyh-falsifikacij.html>. – 2021. – 22.07).*

Комитет по разведке Сената США разработал [законопроект](#), обязывающий инфраструктурных операторов, государственных подрядчиков и федеральные агентства докладывать об атаках хакеров в течение 24 часов с момента нападения.

Законопроект предусматривает создание «технических возможностей для передачи данных о незаконных киберпроникновениях» (Cyber Intrusion Reporting Capabilities, CIRC) с целью кражи секретной информации.

Законопроект также наделяет главу Агентства по кибербезопасности и безопасности инфраструктуры США (US Cybersecurity and Infrastructure Security Agency, CISA) полномочиями штрафовать организации, не сообщившие о кибератаке в отведённый срок.

Для таких компаний и ведомств предусмотрен штраф в размере 0,5 % от годовой валовой выручки организации за предшествующий нападению год за каждый день промедления. Так, компания с годовой выручкой в 10 миллиардов долларов будет вынуждена платить по 50 миллионов долларов за каждые сутки промедления с предоставлением отчёта в CISA (*Андрей Филатов В США законодатель намерен установить для жертв кибернападения крайний срок информирования об инциденте – одни сутки // <https://d-russia.ru/v-ssha-zakonodatel-nameren-ustanovit-dlja-zhertv-kibernapadenija-krajnij-srok-informirovanija-ob-incidente-odni-sutki.html>. – 2021. – 22.07).*

Европейская комиссия представила во вторник пакет законодательных предложений по усилению в Евросоюзе борьбы с отмыванием денег и финансированием терроризма – в частности, предложено запретить анонимные кошельки криптоактивов.

«В настоящее время только определённые категории поставщиков услуг криптоактивов включены в сферу действия правил борьбы с отмыванием денег и финансированием терроризма. Предлагаемая реформа распространит эти правила на весь криптосектор, обязывая всех поставщиков услуг проводить комплексную проверку своих клиентов. Сегодняшние поправки обеспечат возможность полностью проследить переводы криптоактивов, таких, как биткоины, позволят предотвращать и обнаруживать их возможное использование для отмывания денег или финансирования терроризма. Кроме того, анонимные кошельки криптоактивов будут запрещены в полном объёме», – сказано на сайте Еврокомиссии.

Законодательный пакет теперь будет обсуждаться Европейским парламентом и Советом. Еврокомиссия надеется на скорейший законодательный процесс, сказано в сообщении. Создаваемое управление по борьбе с отмыванием денег должно заработать в 2024 году.

Если рекомендации Еврокомиссии будут приняты, это скажется на курсе криптовалют. Большинство из них, включая биткоин, не обеспечены никакими активами. Возможность анонимных платежей – одна из причин их популярности (*Еврокомиссия предложила запретить анонимные кошельки криптоактивов // <https://d-russia.ru/evrokomissija-predlozhila-zaprestit-anonimnye-koshelki-kriptoaktivov.html>. – 2021. – 21.07).*

Власти 20 государств следили за своими гражданами, в том числе журналистами, при помощи программы-шпиона Pegasus от специализирующейся на ПО для нелегального сбора данных с мобильных устройств израильской [NSO Group](#).

Французы провели масштабное исследование в сотрудничестве с 17 СМИ, работающими в 10 государствах, при технической поддержке правозащитников из Amnesty International. Выяснилось, что Pegasus использовалась властями для наблюдения за журналистами, правозащитниками, оппозицией, бизнесменами и даже главами государств.

Forbidden Stories получила в свое распоряжение список с 50 тысячами телефонных номеров, за владельцами которых, как утверждает НКО, была установлена слежка. Мишени для программы-шпиона обнаружили в Мексике, Великобритании, Испании, Франции, Марокко, Алжире, Того, Руанде, Уганде, Конго, Египте, Ливане, Турции, Венгрии, Индии, Казахстане, Азербайджане, ОАЭ, Катаре и Бахрейне.

Экспертиза 67 смартфонов, показала, что устройства были заражены в июле 2021 года через уязвимость в программном обеспечении iPhone. Разработанный NSO Group код, будучи внедрённым в смартфон жертвы, предоставляет доступ не только к содержимому памяти устройства, но также к камере и микрофону.

Представители NSO Group утверждают, что их технологии используются спецслужбами только для слежки за преступниками и террористами. Израильская компания назвала большинство утверждений в докладе «неподтверждёнными».

Это обычная реакция NSO Group на разоблачения, которые, случались и прежде – так, в 2019 выяснилось, что NSO Group поставляла правительствам софт для слежки за пользователями WhatsApp (*Андрей Филатов Правительства использовали «шпионский» софт израильской NSO Group для негласной слежки за гражданами – расследование // <https://d-russia.ru/pravitelstva-ispolzovali-shpionskij-soft-izrailskoj-nso-group-dlja-neglasnoj-slezhki-za-grazhdanami-rassledovanie.html>. – 2021. – 19.07*).

Иностранные туристы в Китае смогут пользоваться цифровым юанем без открытия счёта в местных банках, сообщил Центробанк КНР в минувшую пятницу.

Мобильные платежи с помощью местных платёжных систем – самая популярная форма расчётов в Китае, однако два основных платёжных приложения – от Tencent и Alibaba – работают только если у того, что ими пользуется, есть счёт в одном из банков КНР. Из-за этого для иностранных туристов китайские мобильные платёжные сервисы практически недоступны.

В [сообщении](#) китайского ЦБ говорится, что теперь иностранцы смогут завести себе кошелек для e-CNY (так официально называется цифровой юань) без открытия счёта в банке. Срок исполнения этого обещания не указывается.

е-CNY-система собирает меньше данных о транзакциях, чем традиционная система электронных платежей, отмечают в Центробанке, и банк хранит данные, связанные с цифровым юанем, отдельно от данных о других операциях.

Цифровой юань разрабатывается Китаем с 2014 года. На конец июня, почти через год после [начала тестирования](#) е-CNY, в стране насчитывается более 20,87 миллиона персональных и более 3,51 миллиона корпоративных кошельков с объёмом транзакций порядка 34,5 миллиарда юаней (5,39 миллиарда долларов), говорится в сообщении ЦБ.

Иностранцы в тестировании цифрового юаня не участвовали (*Вика Рябова ЦБ Китая объявил о доступности цифрового юаня для иностранных туристов // <https://d-russia.ru/cb-kitaja-objavil-o-dostupnosti-cifrovogo-juanja-dlja-inostrannyh-turistov.html>. – 2021. – 19.07*).

Американские министерство внутренней безопасности (Department of Homeland Security, DHS) и министерство юстиции в партнёрстве с другими федеральными ведомствами запустили интернет-сайт для борьбы с кибервымогателями.

Адрес сайта – www.cisa.gov/stopransomware/ (он же stopransomware.gov). Расположен на домене Агентства по кибербезопасности и безопасности инфраструктуры США (US Cybersecurity and Infrastructure Security Agency, CISA). Задача ресурса – просветительская, идея в том, чтобы научить американский бизнес, граждан и общественные организации методам защиты от злоумышленников в киберпространстве.

До запуска площадки жертвам хакеров приходилось собирать информацию о том, какие меры предпринимать при атаке преступников, из разрозненных источников. Это повышало риск того, что пострадавший не выполнит весь комплекс необходимых для защиты мер.

Согласно приведённым в сообщении данным, из-за [атак](#) хакеров экономика страны в 2020 году потеряла 350 миллионов долларов. По сравнению с 2019 годом ущерб вырос более чем на 300 %.

Сайт содержит инструкции, новости и предупреждения о возникших угрозах от Агентства по кибербезопасности и безопасности инфраструктуры США (US Cybersecurity and Infrastructure Security Agency, CISA), Секретной службы США (United States Secret Service – USSS), ФБР, Национального института стандартов и технологий (National Institute of Standards and Technology, NIST), Минфина и Минздрава (*Андрей Филатов В США запущен федеральный правительственный сайт для борьбы с хакерами-вымогателями // <https://d-russia.ru/v-ssha-zapushhen-federalnyj-pravitelstvennyj-sajt-dlja-borby-s-hakerami-vymogateljami.html>. – 2021. – 16.07*).

Резолюция о «поощрении, защите и осуществление прав человека в Интернете» Совета по правам человека ООН (Human Rights Council,

HRC) осуждающая практику блокировок Интернета и онлайн-цензуры, принята по итогам 47 сессии Совета, окончившейся во вторник.

Резолюция принята в связи с [блокировкой](#) социальных сетей в Мьянме после военного переворота в этой стране.

HRC призвал государства воздержаться и прекратить подобные практики, а также обеспечить соответствие национального законодательства обязательствам перед мировым сообществом в области прав человека, включая свободу убеждений, свободу самовыражения в Интернете и право на мирные онлайн-собрания.

Кроме того, совет осудил случаи нарушений прав человека при осуществлении гражданами их прав и фундаментальных свобод в Интернете, призвал государства обеспечить ответственность за подобные действия и создать эффективный механизм защиты от посягательств на гарантированные свободы.

Отключения Интернета в целых странах, случались также из-за иностранного вмешательства, а акты цензуры в Интернете стали регулярной практикой транснациональных компаний-владельцев социальных сетей. В действительности их гораздо больше, с немотивированными запретами на публикации, решение о которых принимают анонимные цензоры, регулярно сталкиваются многие пользователи американских социальных сетей (*Совет ООН по правам человека осудил практику отключения Интернета по решению правительств // <https://d-russia.ru/sovet-oon-po-pravam-cheloveka-osudil-praktiku-otkljuchenija-interneta-po-resheniju-pravitelstv.html>. – 2021. – 15.07).*

Юлия Барабаш, управляющий партнер международной юридической компании SBSB:

Эстония – прогрессивная юрисдикция в таких инициативах, как e-Residency и Public Notary, а к цифровым активам и блокчейн-технологиям правительство страны относится весьма лояльно.

Многие бизнесмены обращают внимание именно на Эстонию во время запуска своих криптопроектов и ICO, так как эта юрисдикция предоставляет отличные условия для криптовалютной деятельности. Поэтому количество криптовалютных проектов в Эстонии растёт с каждым годом.

Почему именно Эстония?

Эстония – прогрессивная юрисдикция в таких инициативах, как e-Residency и Public Notary, а к цифровым активам и блокчейн-технологиям правительство страны относится весьма лояльно.

В целом, стартапы в области криптовалюты и блокчейна сталкиваются с недостатком знаний у большей части населения и большим недоверием со стороны традиционного финансового сектора. Конечно, все это приводит к плохому восприятию со стороны правительства и традиционных финансовых учреждений, а также к слабой законодательной базе. Но только не в Эстонии.

Эстония – одна из самых дружелюбных стран в мире для крипто- и блокчейн-компаний, а также одна из самых уважаемых стран Евросоюза. Это значит, что ваша компания будет находиться в надежной и солидной юрисдикции.

Преимущества Эстонии для криптовалютного проекта

В Эстонии можно как создать, так и управлять компанией дистанционно, а это крайне важный фактор, особенно для стартапов. Также Эстония предоставляет компаниям определенные лицензии для работы с криптовалютами, фиатом и кошельками.

Фактически, единственные трудности, с которыми может столкнуться ваша компания, будут исходить от внешних организаций, таких как банки и другие традиционные финучреждения, а не от правительства и законодательства Эстонии.

Процесс регистрации компании, которая будет служить базой для криптовалютного стартапа, аналогичен другим компаниям. Власти могут потребовать дополнительную информацию о деятельности вашей компании, а эстонское финансовое подразделение (FIU) может запросить дополнительную информацию и еще несколько документов.

Криптокомпании также должны вести бухгалтерский учет, налоговые отчеты и отчеты по НДС, как и любая другая компания. Однако из-за особого характера деятельности к вам будут применяться дополнительные правила в определенных аспектах. Кроме того, бухгалтерский учет, конечно, будет намного сложнее, и вам потребуется бухгалтер, специализирующийся в этой области. Финансовое подразделение Эстонии может запрашивать регулярные отчеты о деятельности компании, а именно бухгалтерскую отчетность и счета (*Эстония и криптовалюты: идеальная юрисдикция для вашего криптопроекта // <https://blog.liga.net/user/yubarabash/article/40421>. – 2021. – 15.07*).

Центробанк Индии (Reserve Bank of India, RBI) с 22 июля вводит бессрочный запрет на эмиссию банковских карт MasterCard в стране.

Причиной решения RBI назвал неоднократные нарушения правил хранения персональных данных граждан страны – по закону системы хранения должны располагаться на территории Индии.

Регулятор уточнил, что MasterCard с 2018 года не выполняет требования, предписывающие платёжным системам хранить данные о совершённых в Индии платежах. Это требуется RBI для беспрепятственного выполнения его надзорных функций (*Андрей Филатов MasterCard запретили выпускать новые карты в Индии из-за нарушения правил хранения персональных данных // <https://d-russia.ru/mastercard-zapretili-vypuskat-novye-karty-v-indii-iz-za-narusheniya-pravil-hraneniya-personalnyh-dannyh.html>. – 2021. – 14.07*).

Власти германского района Анхальт-Биттерфельд ввели чрезвычайное положение после хакерского нападения, которое Федеральное ведомство по безопасности в сфере информационных технологий (BSI) назвало первой в истории страны киберкатастрофой.

Как заявили местные чиновники, атака напрямую затронула «весь спектр оказываемых в регионе услуг», парализовав инфраструктуру района. Остановлена выплата социальных пособий, прекращено финансирование молодёжных программ, не работают компании.

Атака произошла в минувший вторник. Зафиксировав нападение, специалисты тут же отключили от сети критически важные системы региона, чтобы предотвратить дальнейшую утечку данных. Об объёме и характере украденных данных, а также о том, кто стоит за нападением, не сообщается.

По меньшей мере неделю организации Анхальт-Биттерфельда останутся отключёнными от Интернета. Объявление чрезвычайного положения позволит региону с населением свыше 170 тысяч человек получить финансовую помощь от федеральных властей, которые также должны будут заняться поисками виновных *(Андрей Филатов В Германии объявили о первой в истории страны «киберкатастрофе» из-за хакерской атаки // <https://d-russia.ru/v-germanii-objavili-o-pervoj-v-istorii-strany-kiberkatastrofe-iz-za-hakerskoj-ataki.html>. – 2021. – 12.07).*

Белый дом призвал мэров американских городов проявлять больше инициативы в вопросах борьбы с хакерами, а также организовать встречу с федеральными чиновниками, которые оценили бы эффективность предпринимаемых для обеспечения кибербезопасности мер.

Крупные и небольшие города США, включая Талсу, Атланту, Новый Орлеан и Балтимор, столкнулись с многочисленными атаками хакеров-вымогателей.

Так, власти Талсы уведомили горожан о том, что часть их персональных данных могла «утечь» в [darknet](#) в результате действий киберпреступников.

В Белом доме заявили, что работают «над выведением из строя инфраструктуры вымогателей», а также над тем, чтобы «привлечь к ответу государства, укрывающие киберпреступников» *(Андрей Филатов Администрация США призвала мэров американских городов сотрудничать с федеральными властями для борьбы с хакерами // <https://d-russia.ru/administracija-ssha-prizvala-mjerov-amerikanskih-gorodov-sotrudnichat-s-federalnymi-vlastjami-dlja-borby-s-hakerami.html>. – 2021. – 08.07).*

Бывший президент США Дональд Трамп сообщил о подаче коллективных исков против Twitter, Facebook и Google за «незаконную цензуру» сообщений экс-главы государства и других республиканцев.

В иске содержится требование о признании судом неконституционным «раздела 230» закона об этике в сфере коммуникаций (Section 230 of the Communications Decency Act), который защищает владельцев социальных сетей от ответственности за публикации пользователей и цензуру контента.

Экс-президент через суд также будет добиваться выплаты компенсаций и наложения штрафа на IT-компании за блокировку его аккаунта и учётных записей других пользователей онлайн-платформ. Кроме того, в иске содержится требование о восстановлении этих аккаунтов.

«Мы требуем прекратить теневые блокировки, практику замалчивания, внесения в чёрные списки, искоренения и отмены, – заявил Дональд Трамп. – Мы докажем, что эта цензура незаконна, неконституционна и чужда американцам».

Ранее американские соцсети **блокировали** аккаунты главы государства. Решение объяснили тем, что «президент Дональд Трамп намерен использовать оставшееся у него время пребывания в должности, чтобы сорвать мирную передачу власти».

Поводом для блокировки стали беспорядки в Капитолии в январе 2021. Их устроили сторонники президента, несогласные с результатами президентских выборов (*Андрей Филатов Дональд Трамп заявил о подаче исков против Facebook, Twitter и Google // <https://d-russia.ru/donald-tramp-zajavil-o-podache-iskov-protiv-facebook-twitter-i-google.html>. – 2021. – 08.07*).

Европейский парламент одобрил закон, который разрешает IT-компаниям следить за личной перепиской пользователей продуктов этих компаний в ЕС с целью предотвращения распространения детской порнографии.

Законопроект вызвал споры, пишет по этому поводу Computer Weekly [ComputerWeekly](#). Пока добровольный мониторинг переписки ведут Facebook Messenger, Google Gmail и Microsoft Outlook. При этом, согласно данным полиции Швейцарии, в 86 % случаев под подозрение попадают невиновные. Алгоритм оценки сообщений несовершенен, достаточно отправить фото семьи с детьми на пляже родственникам или друзьям, чтобы компьютерная программа просигнализировала об обнаружении педофила.

По словам депутата от Нидерландов Софи Ин'т Велд (Sophie in't Veld), при обсуждении документа законодатели подверглись «моральному шантажу». «Стоило нам задать острые вопросы по существу, сразу же высказывались сомнения в моей приверженности борьбе с детской порнографией», – указала парламентарий.

Несмотря на решение Европарламента, представитель Нидерландов уверена, что против документа, учитывая строгие законы ЕС в отношении сохранения тайны личной жизни, выступит Европейский суд.

Кроме того, предусмотренное новым законом сплошное сканирование сообщений может противоречить Общему регламенту по защите данных ЕС (GDPR) (*Андрей Филатов Европарламент принял закон, разрешающий*

IT-компаниям следует за личной перепиской граждан // <https://d-russia.ru/evroparlament-prinjal-zakon-razreshajushhij-it-kompanijam-sledit-za-lichnoj-perepiskoj-grazhdan.html>. – 2021. – 07.07).

С 1 июля 2021 года в странах Евросоюза начали действовать антиковидные паспорта или COVID-сертификаты (EU Digital COVID Certificate, EUDCC) для беспрепятственного перемещения их обладателей внутри ЕС.

Сертификат в виде QR-кода удостоверяет, что гражданин Евросоюза вакцинирован против COVID-19, имеет отрицательный результат ПЦР-теста или недавно переболел коронавирусом.

EUDCC станут выдавать гражданам ЕС бесплатно, если выполнено хотя бы одно из вышеперечисленных условий. Документ должен признаваться всеми странами блока и иметь общую для них форму, может быть оформлен в бумажном виде.

Этот не обязательный, но желательный документ призван упростить путешествия, а также упорядочить санитарный контроль на уровне стран сообщества. Однако, как пишет издание, на фоне активизации опасного дельта-штамма члены Евросоюза могут ужесточить санитарные нормы на местах.

Страны обязаны выдавать сертификаты гражданам, привитым одобренными Европейским агентством лекарственных средств вакцинами от Pfizer/BioNTech, Moderna, AstraZeneca и Johnson&Johnson.

Как отмечается в сообщении, государства объединения также могут, но не обязаны, выдать разрешение на свободное перемещение людей, получивших другие вакцины, которые одобрены к использованию в некоторых странах ЕС. Такова, например, российская вакцина Sputnik V (одобрена в Венгрии). В ЕС признаются также вакцины, одобренные Всемирной организацией здравоохранения – в частности, китайская Sinopharm.

Также Евросоюз ведет переговоры с США и Великобританией по поводу взаимного признания и использования COVID-документов (*Андрей Филатов ЕС запустил единые цифровые COVID-сертификаты // <https://d-russia.ru/es-zapustil-edinye-cifrovye-covid-sertifikaty.html>. – 2021. – 01.07).*

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Безпалый, Р. В. Тенденції розвитку цифрових фінансових технологій: глобальний вимір та українська практика // Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 11. С. 42-47. У статті визначено, що цифровізація є загальною характеристикою більшої частини сучасних фінансових інновацій і обумовлена зростанням впливу інформаційно-комунікаційних технологій в процесі виробництва та надання фінансових послуг. Досліджено етапи розвитку процесів цифровізації, описано моделі та класифікації фінансових технологій. Проаналізовано ринок фінансових технологій в Україні та наведено приклади найцікавіших фінтех-рішень, які існують на сьогодні в світі. Автором проведено кореляційно-регресійний аналіз, який дозволив визначити наявність та ступінь тісноти зв'язків між ВВП країн ЄС і України та показниками, що визначають їх інноваційний розвиток. На основі отриманих даних побудовано моделі інноваційного розвитку досліджуваних країн. Визначено, що впровадження нових цифрових фінансових технологій сприяє посиленню конкуренції на фінансових ринках, а нові фінтех рішення допомагають компаніям істотно знижувати собівартість залучення та обслуговування клієнтів, оцінювати і попереджати існуючі й нові ризики, а також знаходити нові джерела доходу.

Бурлыков, Б. В. Электронное правительство: особенности документационного обеспечения // Инновации. Наука. Образование. 2021. № 34. С. 2496-2503. В статті розглядаються питання, пов'язані з сучасним положенням електронного урядування. Акцентується увага на особливостях документационного забезпечення даного урядування. Піддаються аналізу й нормативно-правові акти в досліджуваній області. В кінці дослідження наведено висновки.

Дурман, М. О., Дурман, О. Л. Концептуальні підходи до цифрової трансформації освіти і науки // Вісник Херсонського національного технічного університету. 2021. № 2 (77). С. 127-136. У статті розглядаються концептуальні підходи цифрової трансформації освітньої галузі. Оскільки державою приділяється велику увагу запровадження в усі сфери державного управління сучасних інформаційних технологій, тому це стосується також і державного управління освітньою галуззю. Виходячи з викладеного матеріалу, наразі актуальними важливі питання теоретико-методологічного обґрунтування концептуальних підходів до цифрової трансформації державного управління освітньою галуззю через формування єдиного освітнього інформаційного середовища в контексті розширення концепції електронного урядування. Описано, що у травні 2021 року МОН підготувало та пропонує для громадського обговорення проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. Визначено, що наявність такої системи значно б полегшила роботу Міністерству освіти у науки України, як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням

таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності. Досліджено, що реалізація запропонованої Концепції дасть можливість здійснити цифрову трансформацію закладів освіти, в яких педагогічні та науково-педагогічні працівники, а також здобувачі освіти володіють цифровими компетентностями, забезпечені обладнаними цифровими, сучасними робочими місцями, а також доступом до цифрового контенту для персонального розвитку, навчання впродовж життя.

Зелінський, А. М. Діджиталізація в сфері обігу лікарських засобів в Україні // Діджиталізація та права людини: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 30 березня 2021 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 147-151.

Костенок, И. В., Кухнин, А. Н. «Корейская цифра» в системе государственного управления // Сборник научных работ серии «Государственное управление». 2021. № 21. С. 47-56. В статье рассматривается влияние цифровизации на современную систему государственного управления. Определяются тенденции и перспективы развития электронного правительства в странах мирового сообщества. Изучен опыт Южной Кореи как мирового лидера информационно-коммуникационных технологий в системе государственного управления.

Котух, Є. В. Розвиток публічно-приватного партнерства у сфері кібербезпеки // Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 13-14. С. 58–63. Визначено, що для публічно-приватних партнерств, орієнтованих на кібербезпеку, саме ступінь спільних наслідків пов'язує його учасників. Таке призначення зумовлює для публічного сектора необхідність визначити кібербезпеку приватних організацій як проблему національної безпеки, а отже, визнати відповідальність уряду за її забезпечення. Приватний сектор у свою чергу створює, управляє та підтримує системи, технології та процеси, що складають критичну інфраструктуру, забезпечення кібербезпеки якої є складовою забезпечення національної безпеки. Доведено, що загрози в кіберпросторі вимірюються двома факторами: вони повинні мати намір заподіяти певної шкоди, і вони повинні мати здатність це зробити. Наявність можливостей, але відсутність наміру використовувати їх, по суті, усуває будь-які загрози. З'ясовано, що слід звертати особливу увагу на дві складові партнерства: обмеження ролей та обмін інформацією. Доведено, що проведене дослідження актуалізує питання вимірювання ефективності партнерства, для того щоб однозначно з'ясувати, чи демонструють члени партнерства взаємно вдосконалений кіберзахист у результаті своїх партнерських відносин.

Кутинська, А. В., Білецька, І. М. Зарубіжний досвід використання інформаційних та інтернет-технологій в формуванні систем електронного урядування // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Економічна наука сьогодні», 29 жовтня 2020 року. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. Том 1. С. 55-56.

Міхровська, М. Електронна демократія в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // Scientific collection «INTERCONF». 2021. № 65. С. 115-119.

Мохова, Ю. Л. Інституційно-правовий механізм забезпечення електронного урядування в Україні // *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 13-14. С. 93–97. У статті обґрунтовано, що розвиток електронного урядування є ефективним лише за наявності відповідної організаційної структури з чіткою системою суб'єктів (інститутів), що реалізують політику в даному напрямі. Метою роботи є формування інституційно-правового механізму забезпечення електронного урядування для підвищення ефективності державних управлінських рішень в Україні в умовах цифровізації. Визначено головних суб'єктів у системі формування е-урядування (Міністерство освіти і науки України, Міністерство економіки України, Міністерство юстиції України, Міністерства інформаційної політики України, Міністерство цифрової трансформації України та ін.). Визначено переваги діяльності для органів державної влади та місцевого самоврядування, що успішно впроваджують електронне урядування (відкритість, широке охоплення; орієнтація на потреби громадян як споживачів державних послуг). На основі узагальнення нормативно-функціональних повноважень суб'єктів державного управління запропоновано організаційний механізм забезпечення електронного урядування в Україні, який дозволить спростити адміністративні процеси в державному управлінні, мінімізувати корупційні ризики, провести адміністративну реформу державного управління на засадах широкого впровадження ІКТ та відповідного реінжинірингу державних функцій.

Мохова, Ю. Л. Реалізація державної регіональної політики в умовах цифровізації державних послуг // *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 11. С. 85–89. У статті обґрунтовано, що ключовим фактором зростання світової економіки в сучасних умовах є цифровізація. Головною метою цифровізації державних послуг є надання державними органами громадянам країни послуг в електронній формі. Метою роботи є визначення ролі цифровізації державних послуг у реалізації державної стратегії регіонального розвитку та стратегії розвитку міст України. Узагальнено пріоритетні цілі цифрової трансформації: підвищення рівня цифрової грамотності населення; запровадження можливості отримання електронних послуг через смартфон; впровадження електронного документообігу; переведення пріоритетних публічних послуг в електронну форму; впровадження регіональними органами влади відкритих даних; розвиток інструментів електронної демократії та ін. Досліджено регіональні тенденції цифровізації в Україні. Виділено проблеми реалізації регіональних стратегій. Доведено, що впровадження сучасних інформаційних технологій дозволить сформувати відкриту та прозору комунікацію між владою та громадянами, полегшити доступ людей до адміністративних послуг, мінімізувати корупцію.

Мустафина, А. Х. Теоретические и практические аспекты реализации проекта «Единый архив электронных документов» Казахстана // *Вестник архивиста.* 2021. № 2. С. 532-542. В современных условиях цифровой трансформации экономики проблема хранения и использования электронных документов является весьма актуальной. В результате последовательно проводимой государственной политики информатизации Казахстана в стране за последние годы значительно возросла доля электронных документов, накопленных в различных информационных системах. Статья посвящена реализованному в рамках государственной программы «Цифровой Казахстан» проекту «Единый архив электронных документов» (ЕАЭД), который внедрен во всех ведомственных и государственных архивах республики и представляет собой практическое решение организации долговременного и постоянного хранения,

упорядочения и использования электронных документов. Автором приводится описание основных компонентов и функциональных возможностей системы по автоматизации деятельности как ведомственных, так и государственных архивов, ведению Государственного фондового каталога, обеспечению удаленного доступа пользователей к архивным данным посредством веб-порталов «Е-архив» и «Электронное правительство», формированию статистической отчетности показателей за период времени, составе и содержании архивных фондов, состоянии хранения документов и т. д. Описаны порядок и форма приема электронных документов на хранение в ЕАЭД, где главным условием является подтверждение действительности электронной цифровой подписи. При этом отмечается проблема верификации документов, не прошедших данную проверку. Исследована нормативная правовая база внедрения и функционирования системы. Отражены имеющиеся правовые лакуны по вопросам обеспечения легитимности и аутентичности электронных документов при передаче на хранение, целостности электронной цифровой подписи, формирования электронных дел. В частности, указывается необходимость законодательного закрепления понятия «метка времени» и механизма ее использования при верификации электронных документов. Обозначена проблема выбора формата для долговременного хранения данных. Рассмотрен пример использования такого свойства электронных документов, как возможность их машинной обработки при автоматизации процесса формирования дел и составления описей. Отмечено, что внедрение ЕАЭД во всей республике позволило унифицировать и систематизировать процесс перевода архивных документов в цифровой формат. В работе автор приходит к выводу, что для решения практических задач архивного хранения электронных документов необходимы проведение научных исследований и теоретическое осмысление целого ряда вопросов (отбор, экспертиза ценности, организация хранения, использования электронных документов и т. д.).

Рувинский, Р. З. Система социального кредита в Китае: модель конституционализма для кризисной эры // Сравнительное конституционное обозрение. 2021. № 3 (142). С. 63-85. В центре внимания данной статьи – развивающийся в настоящее время в Китае проект использования Системы социального кредита в публичном управлении, а также вероятные перспективы трансформирующего воздействия подобных проектов на институт конституционных прав и свобод, модель государственности и балансы в отношениях граждан и государства. Исходной гипотезой исследования служит предположение о том, что китайская Система социального кредита, обладая определёнными национальными чертами, отражающими специфику политической и правовой культуры современной КНР, является в то же время отражением гораздо более широких тенденций к использованию репутационных показателей, техник ранжирования (грейдинга) субъектов и управления рисками при осуществлении государственной власти. В поисках подтверждения данной гипотезы автор анализирует текущий опыт внедрения Системы социального кредита в КНР, соотнося данный проект с проектами электронного правительства. В статье доказывается, что внедрение социально-кредитных механизмов в практику публичного управления ведёт в конечном итоге к формированию разрыва между формально закреплёнными правами и фактической способностью их реализовывать, между правосубъектностью индивида и реализацией правосубъектности в конкретных правовых отношениях. Рассматривая перспективы внедрения в публичное управление основанных на репутационных показателях социально-кредитных механизмов, автор указывает на возможность утраты формального равенства субъектов с дискриминацией «оступившихся» и фактическим созданием кастового общества, а также на связанную с этим вероятность постепенной дифференциации качества и объёма предоставляемых государством публичных услуг в

зависимости от социального рейтинга (рейда) их получателей. Обосновывается вывод, согласно которому проекты, подобные китайской Системе социального кредита, отражают глобальную тенденцию к формированию нового типа конституционализма, в рамках которого основное внимание при отправлении государственной власти будет перенесено с демократического участия граждан и реализации их политической субъектности на обеспечение стабильности государственного режима и предсказуемости социальных взаимодействий.

Сімаков, К. І. Особливості державного управління в умовах цифрової трансформації України / К. І.Сімаков,В. Г.Валіна,В. П.Лауніконіс,М. Ю.Будовій // Економічний вісник Донбасу : наук. журн / Гол. ред. Н. В. Трушкіна 2021. №1 (63). С.179-185. У статті досліджено особливості державного управління цифровим розвитком та процеси цифрової трансформації українського суспільства. Проаналізовано сучасну ситуацію оцифрування України, нові цифрові тенденції та ефективність державних установ. Визначено, що необхідні реалізація активної державної політики та ефективна робота державних установ і Міністерства цифрової трансформації України. Виявлено основні проблеми, що можуть виникати в процесі застосування цифрових технологій у державному управлінні. Доведено, що цифрові трансформації в державному секторі України – це основа його реформування та потенційний приклад для всієї країни, яким чином потрібно використовувати переваги «цифрового» світу, котрі будуть значно стимулювати розвиток відкритого інформаційного суспільства як одного з істотних чинників розвитку демократії в Україні, підвищення продуктивності, економічного зростання, створення робочих місць, а також підвищення якості життя громадян України.

Швидка, Т. І., Ушаков, А. Б. Боротьба електронного урядування з корупцією у сфері публічних закупівель // Slovak international scientific journal. 2021. № 52. С. 77-80. Статтю присвячено аналізу можливості впровадження додаткових інформаційно-комунікативних технологій у процес публічних закупівель, які повинні сприяти підвищенню рівня комфортності використання системи «Prozorro» доброчесними замовниками та постачальниками, а також зменшити показники ризиків корупційних схем. У процесі вирішення завдань дослідження автори наводять приклади сучасних корупційних ризиків, яких можливо позбутися завдяки впровадженню спеціальних електронних додатків, котрі використовують інші передові держави світу у галузі публічних закупівель. Визначають перспективи та вплив інформаційно-комунікативних технологій у цій сфері.

Sviridova, S. S., Bondarenko, A. O. Introducing E-Governance both in Ukraine and in the World // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2020. № 6 (52). С. 70-75. Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No6/70.pdf>. В статті досліджено основні нормативно-правові засади розвитку електронного урядування в Україні та за кордоном. Проаналізовано сутність, особливості та переваги функціонування технологій електронного урядування. Визначено сучасний стан електронного урядування в Україні в порівнянні зі станом його впровадження в країнах Європи та інших країн, відповідність законодавства України завданням розвитку електронного урядування. Встановлено, що на світовій арені електронне урядування розуміється як фактор зростання конкурентоспроможності держави. Інструменти електронного урядування для нашої держави є відносно новими, Україна значно відстає за темпами впровадження

електронного урядування (82 місце серед 193 країн за результатами комплексного оцінювання розвитку EGovernment In Support of Sustainable Development у 2018 році). Систематизовано основні характеристики світових моделей електронного урядування в порівнянні з Україною.